



**AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

HALI-KİLİM VE ESKİ KUMAŞ DESENLERİ ANASANAT DALI

**ANTALYA KONYAALTI BAHTILI'DA (KİLİMCİ NEJDET
KOLEKSİYONU) TESPİT EDİLEN YASTIK DOKUMALARI**

SEDAT KARABAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. MEHMET ALİ EROĞLU**

ANTALYA, 2023



**AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

HALI-KİLİM VE ESKİ KUMAŞ DESENLERİ ANASANAT DALI

**ANTALYA KONYAALTI BAHTILI'DA (KİLİMCİ NEJDET
KOLEKSİYONU) TESPİT EDİLEN YASTIK DOKUMALARI**

SEDAT KARABAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. MEHMET ALİ EROĞLU**

ANTALYA, 2023

KABUL VE ONAY SAYFASI

Sedat KARABAY tarafından hazırlanan “Antalya Konyaaltı Bahtılı'da (Kilimci Nejdet Koleksiyonu) Tespit Edilen Yastık Dokumaları” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından Halı-Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Anasanat Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir./....../....

Jüri Başkanı	Doç. Dr., Mehmet Ali EROĞLU	
Jüri Üyesi (Danışman)	Doç. Dr., Mehmet Ali EROĞLU	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi, Zülbiye Sevgili POLAT	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi, Ebru ATICI	

Bu çalışma, Akdeniz Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından uygun bulunmuştur.

.....
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR

Bu tezin oluşumunda ve gelişiminde bana rehberlik eden, bilgi birikimi ve deneyimi ile sürekli ilham veren danışmanım Doç. Dr. Mehmet Ali Eroğlu'na teşekkürü bir borç bilirim. Kendisinin yönlendirmeleri ve eleştirileri, bu çalışmanın bilimsel titizliğini ve kapsamını arttırmamda büyük rol oynamıştır.

Ayrıca, bu çalışmanın gerçekleşmesinde büyük bir rol oynayan Kilimci Nejdet Mağazası'nın sahibi ve koleksiyoner Nejdet Akpınar'a da içtenlikle teşekkür ederim. Kendisinin yastık dokumaları üzerine sağladığı değerli bilgiler ve koleksiyonları, bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Kendisinin bu konudaki derin bilgisi ve tutkusu, bu çalışmanın bilimsel değerini artırmıştır.

Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve Güzel Sanatlar Enstitüsü'ne, bu tezin oluşum sürecinde sağladıkları olanaklar ve destek için teşekkür ederim. Bu kurumların sağladığı akademik ortam, bu çalışmayı gerçekleştirebilmem için gerekli olan bilimsel ve entelektüel altyapıyı sağlamıştır. Ayrıca, bu süreçte bana destek olan tüm akademik ve idari personel ile arkadaşlarıma da teşekkürlerimi sunarım.

Bu tezin oluşumunda katkısı olan, bana bu süreçte destek olan aileme ve dostlarıma, bu yolculuğumda bana eşlik eden ve beni motive eden herkese teşekkürlerimi sunarım. Bu çalışma, sizlerin desteği ve yardımı olmadan tamamlanamazdı. Her birinizin katkısı, bu tezin oluşumunda önemli bir rol oynamıştır. Bu süreçte edinilen bilgi ve deneyimler, akademik ve kişisel gelişimime büyük katkı sağlamıştır.

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Öğrencinin	Adı Soyadı	Sedat KARABAY
	Numarası	202053005006
	Anasanat Dalı	Halı-Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Anasanat Dalı
	Danışmanı	Doç. Dr. Mehmet Ali EROĞLU
	Tezin Adı	Antalya Konyaaltı Bahtılı'da (Kilimci Nejdet Koleksiyonu) Tespit Edilen Yastık Dokumaları

ÖZ

Türk kültür ve sanatının önemli bir parçası olan dokuma sanatı, tarih boyunca çeşitli dönemlerde farklı teknikler ve sanat eserleriyle zenginleşmiştir. Türklerin dokuma sanatına olan ilgisinin, Orta Asya'da başlayan göçebe yaşam tarzıyla birlikte ortaya çıktığı bilinmektedir. Göçebe yaşam tarzında giysilerini, çadırlarını ve süs eşyalarını üretmek için dokumaya ihtiyaç duyan Türkler, bu becerilerini zamanla geliştirmişlerdir.

Türklerin dokuma sanatındaki önemli ürünlerden biri halı dokumacılığı olmakla birlikte, Türk sanatının en değerli eserleri arasında yer almaktadırlar. Türk halıları, karmaşık desenleri, canlı renkleri ve yüksek kalitesiyle tanınmaktadır. Türklerin dokuma sanatı, sadece kilim, halı ve kumaş dokumacılığıyla sınırlı değildir. Çadır ve çanta dokumacılığı, heybe, çuval, yastık, seccade dokumacılığı gibi alanlarda da ustalıkla üretilen ürünler görülmektedir. Günümüzde nadiren de olsa, Türkiye'nin birçok bölgesinde dokuma sanatı canlılığını korumakta ve geleneksel yöntemlerle üretim devam etmektedir.

Bu yüksek lisans tezi, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden Antalya'ya gelen yastık halılarının incelenmesine odaklanmaktadır. Araştırma, Antalya Konyaaltı Bahtılı'da Kilimci Nejdet özel koleksiyonundaki yastık halıları ele alarak, bu halıların Denizli/Çal, Kars, Taşpınar, Konya, Niğde, Kırşehir, Antep, Denizli ve Kafkas

yörelere ait özelliklerini analiz etmektedir. Koleksiyonda tespit edilen yastık halıların yörelere ait bilgiler hem mağaza sahibi hem de koleksiyoner olan kaynak kişi Nejdet AKPINAR tarafından sağlanmıştır. Kaynak kişiden elde edilen bilgiler literatür bilgileri desteklenmiş ve karşılaştırılmıştır.

Araştırma, nitel ve nicel yöntemlerin bir kombinasyonunu kullanmaktadır. Nitel yöntemler, halıların desenlerinin, renklerinin ve kompozisyonlarının detaylı bir şekilde incelenmesini içerirken, nicel yöntemler, halıların boyutlarını, kullanılan malzemeleri, dokuma tekniklerini ve dokuma kalitesini analiz etmeyi içermektedir. Bu nitel ve nicel analizler, halıların fiziksel özelliklerini ve değerini daha objektif ve ölçülebilir bir şekilde değerlendirmeyi sağlamaktadır.

Bu çalışma, bu değerli kültürel varlıklarının korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla, yastık halılar hakkındaki bilgileri literatüre kazandırmayı hedeflemektedir. Bu çerçevede, araştırma, yastık halıların tarihsel ve kültürel önemini vurgulamakta ve bu alandaki bilimsel literatürü zenginleştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, bu çalışma, yastık halılarının üretiminde kullanılan tekniklerin ve malzemelerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmayı hedeflemektedir.

Anahtar sözcükler: Dokuma, Halı, Yastık, Motif, Antalya, Bahtlı

T.R.
AKDENİZ UNIVERSITY
INSTITUTE FINE ARTS

Student' s	Name Surname	Sedat KARABAY
	Number	202053005006
	Department	Main Art Branch of Carpet, Kilim and Antique Fabric Patterns
	Supervisor	Assoc. Prof. Dr. Mehmet Ali EROĞLU
	Thesis Title	Cushion Weavings Identified in Bahtılı, Konyaaltı, Antalya (Kilimci Nejdēt Collection)

ABSTRACT

The art of weaving, an integral component of Turkish culture and art, has been enriched throughout history with various weaving techniques and artistic works across different periods. It is known that the interest of Turks in the art of weaving emerged in conjunction with the nomadic lifestyle that began in Central Asia. In the nomadic lifestyle, Turks needed to weave to produce their clothing, tents, and decorative items, and they have refined these skills over time.

One of the significant products in the weaving art of Turks is carpet weaving, which is considered amongst the most valuable works of Turkish art. Turkish carpets are recognized for their intricate patterns, vibrant colors, and high quality. The weaving art of Turks is not limited to kilim, carpet, and fabric weaving. Products such as tents and bags, saddlebags, sacks, and cushion weaving are also masterfully produced. Even though it is somewhat rare today, in many regions of Turkey, the art of weaving continues to thrive with traditional methods still being employed.

This master's thesis focuses on the examination of cushion rugs originating from various regions of Turkey. The research undertakes the analysis of cushion rugs in the private collection of Kilimci Nejdēt, located in Konyaaltı Bahtılı, Antalya, by examining the characteristics attributed to the regions of Denizli/Çal, Kars, Taşpınar,

Konya, Niğde, Kırşehir, Antep, Denizli, and the Caucasus in these rugs. The information regarding the regions of the cushion rugs identified in the collection has been provided by Nejdett AKPINAR, who is both the owner of the store and a collector. The information obtained from the informant has been corroborated and compared with literature data.

The research employs a combination of qualitative and quantitative methods. Qualitative methods encompass a detailed examination of the patterns, colors, and compositions of the carpets, while quantitative methods involve analyzing the dimensions, materials used, weaving techniques, and the quality of weaving in the carpets. These qualitative and quantitative analyses facilitate a more objective and measurable assessment of the physical properties and value of the rugs.

This study aims to contribute to the literature on cushion rugs in the interest of preserving these valuable cultural assets and transmitting them to future generations. In this context, the research emphasizes the historical and cultural importance of cushion rugs and aims to enrich the scientific literature in this field. Moreover, this study seeks to facilitate a better understanding of the techniques and materials used in the production of cushion rugs.

Keywords: Weaving, Carpet, Cushion, Motif, Antalya, Bahtılı.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

KABUL/ONAY SAYFASI	i
ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZ.....	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vi
GÖRSEL DİZİNİ	viii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ÇİZİMLER DİZİNİ	xi
GİRİŞ.....	1
1. ANADOLU'DAKİ DOKUMA KÜLTÜRÜ	4
1.1. Anadolu Dokumalarının Tarihçesi	10
1.2. Dokuma Süreci ve Kullanılan Araç-Gereçler.....	13
2. İNCELENEN YASTIK DOKUMALARIN YÖRELERİ VE DOKUMA KÜLTÜRLERİ	20
2.1. Denizli/Çal Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi	20
2.2. Kars Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi	22
2.3. Taşpınar Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi.....	26
2.4. Konya Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi	28
2.5. Niğde Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi	30
2.6. Kırşehir Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi.....	32
2.7. Gaziantep Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi	34
3. KİLİMCİ NEJDET KOLEKSİYONUNDA TESPİT EDİLEN YASTIK DOKUMALARININ ANALİZLERİ VE YÜZEY ALAN ŞEMALARININ ÇİZİMLERİ.....	38
3.1. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örnekleri	39
3.2. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örnekleri	51
3.3. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örnekleri	61
3.4. Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örnekleri	71
3.5. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örnekleri.....	77
3.6. Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örnekleri.....	85
3.7. Gaziantep Yöresine Ait Yastık Halı Örneği.....	91
3.8. Kafkas Yastık Halı Örneği	93

SONUÇ.....	95
KAYNAKÇA	98
KAYNAK KİŞİ.....	104
EKLER	105



GÖRSEL DİZİNİ

Sıra	Tanımlama	Sayfa
Görsel 1.	Sarma Tezgâh	11
Görsel 2.	Germe Tezgâh	12
Görsel 3.	Çözü Aracı (Direği)	13
Görsel 4.	St. Petersburg Hermitage Müzesi'nde Bulunan Pazırık Halısı	18
Görsel 5.	Kars İli Arpaçay İlçesinde Bir Haneden Duvar Halısı Halı Yastıklar.	24
Görsel 6.	Kars Yöresi Halı Yastık Örneği.	25
Görsel 7.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 4698	39
Görsel 8.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5157	41
Görsel 9.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5160	43
Görsel 10.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5309	45
Görsel 11.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5679	47
Görsel 12.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 6613	49
Görsel 13.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 4374	51
Görsel 14.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 4688	53
Görsel 15.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 4846	55
Görsel 16.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5651	57
Görsel 17.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5946	59
Görsel 18.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5249	61
Görsel 19.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5084	63
Görsel 20.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5078	65

Görsel 21.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5047	67
Görsel 22.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5761	69
Görsel 23.	Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5755	71
Görsel 24.	Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5733	73
Görsel 25.	Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5764	75
Görsel 26.	Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 4379	77
Görsel 27.	Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5209	79
Görsel 28.	Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 6448	81
Görsel 29.	Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 6450	83
Görsel 30.	Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 6532	85
Görsel 31.	Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5327	87
Görsel 32.	Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 6532	89
Görsel 33.	Antep Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5759	91
Görsel 34.	Kafkas Yastık Halı Örneği, Env. Nu.: 5757	93

TABLolar DİZİNİ

Sıra	Başlık	Sayfa
Tablo 1.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 4698	40
Tablo 2.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5157	42
Tablo 3.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5160	44
Tablo 4.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5309	46

Tablo 5.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5679	48
Tablo 6.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 6613	50
Tablo 7.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 4374	52
Tablo 8.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 4688	54
Tablo 9.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 4846	56
Tablo 10.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5651	58
Tablo 11.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5946	60
Tablo 12.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5249	62
Tablo 13.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5084	64
Tablo 14.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5078	66
Tablo 15.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5047	68
Tablo 16.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5761	70
Tablo 17.	Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5755	72
Tablo 18.	Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5733	74
Tablo 19.	Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5764	76

Tablo 20.	Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 4379	78
Tablo 21.	Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5209	80
Tablo 22.	Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 6448	82
Tablo 23.	Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 6450	84
Tablo 24.	Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 6532	86
Tablo 25.	Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5327	88
Tablo 26.	Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 6532	90
Tablo 27.	Antep Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Env. Nu. 5759	92
Tablo 28.	Kafkas Yastık Halı Örneği Analiz Tablosu, Env. Nu. 5757	94

ÇİZİMLER DİZİNİ

Sıra	Başlık	Sayfa
Çizim 1.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	39
Çizim 2.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	41
Çizim 3.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	43
Çizim 4.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	45
Çizim 5.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	47
Çizim 6.	Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	49

Çizim 7.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	51
Çizim 8.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	53
Çizim 9.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	55
Çizim 10.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	57
Çizim 11.	Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	59
Çizim 12.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	61
Çizim 13.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	63
Çizim 14.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	65
Çizim 15.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	67
Çizim 16.	Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	69
Çizim 17.	Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	71
Çizim 18.	Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	73
Çizim 19.	Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	75
Çizim 20.	Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	77
Çizim 21.	Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	79
Çizim 22.	Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	81
Çizim 23.	Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	83
Çizim 24.	Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	85
Çizim 25.	Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	87
Çizim 26.	Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	89
Çizim 27.	Antep Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	91
Çizim 28.	Kafkas Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması	93

GİRİŞ

Türk kültür ve sanatının önemli bir parçası olan dokuma sanatı, tarih boyunca Türk toplumunun yaşamını, inançlarını, duygularını ve estetik anlayışını yansıtan bir alandır. Orta Asya'dan Anadolu'ya kadar geniş bir coğrafyada, toplumların kültürünü ve tarihini yansıtan dokuma sanatı ile yapılan ürünler, halıdan kilime, cicimden ziliye, heybeden çuvala kadar geniş bir yelpazeye sahiptir. Bu ürünler hem günlük yaşamda kullanılmakta hem de estetik değer taşıyan sanat eserleri olarak kabul edilmektedirler. Bu ürünlerin desenleri, renkleri, kompozisyonları ve dokuma teknikleri, bir yandan bölgenin kültürel ve tarihsel özelliklerini yansıtırken, diğer yandan da dokuyucunun duygu ve düşüncelerini yansıtmaktadır.

Anadolu'nun farklı yörelerinden birbirinden farklı desen, renk, kompozisyon, hammadde ve dokuma tekniğine sahip dokuma çeşitleri bulunmaktadır. Bu dokuma türlerinden biri de yastık halılardır. Bu dokumalar kullanım amaçlarının yanında hanelerde estetik olarak kullanılan ürünler arasında yer almaktadırlar. Yastık halılar diğer dokuma türlerine göre kolay taşınabilir dokuma türleridir.

Yastık halılar, yerde oturma düzeninin bir parçası olarak kullanılan, içleri dolgulu ve duvara dayanan sırt dayanaklarıdır. Bu dokumalar Anadolu'nun bazı yörelerindeki evlerde halen aktif bir şekilde kullanılmaktadırlar. Yer sergisi halıların üzerinde, duvara dayatılarak kullanıldığı gibi, bazı bölgelerde divan olarak adlandırılan, alt kısmı dolap olarak kullanılan ahşap oturma düzeneklerinde de kullanılmaktadırlar (Aral, 2013, s. 5).

Yastık halılar ile alakalı bir diğer kaynağa göre ise; insanların otururken sırtlarını duvara yaslamak amacıyla dokunan ürünler olduğundan, çadır içinde minder gibi kullanılmak üzere zemine serildiğinden bahsedilmektedir. Ayrıca; konar göçer toplulukların, yazlak ve kışlak alan yapılan göçleri esnasında kolayca taşınabilen bu ürünlerin, zamanla boyutların genişlediğinden; 19. ve 20. yüzyıllara ait olanların genellikle 90-100 cm x 40-50 cm boyutlarındayken, daha eski dönemlere ait olanların 60-70 cm x 30-40 cm ölçülerinde üretildiğine değinilmektedir (Deniz, 2000, s. 75)

Eski üretim tekniklerinin günümüzde devam etmiyor olması, endüstriyel olarak üretilen eşyaların bu dokumaların gerekliliğini azaltması gibi sebepler; bu tür dokumaların zaman içerisinde yok olmasına sebep olmaktadır. Hali hazırda üretimlerinin azaldığı bu dokuma türleri, heybe ve torba gibi dokuma türleri gibi kolay taşınabilir dokuma türleridir. Bu sebeple birer kültür mirasımız bu dokuma türleri kolaylıkla yurtdışına satışı yapılabilen ürünler arasındadır.

Günümüzde üretimi oldukça azalmış olan yastık halılar da diğer dokuma türleri gibi hem fiziksel yıpranmalara ve zamanın etkisiyle yok olabilen hem de her an yurtdışına satışı yapılabilecek olan değerli kültürel varlıklarımız arasındadır. Bu araştırmanın amacı, bu dokumalar hakkındaki bilgileri literatüre kazandırmak ve bu bilgilerin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamaktır.

Bu amaç doğrultusunda; Antalya Konyaaltı Bahtılı'da bulunan Kilimci Nejdet özel koleksiyonuna ait yastık halılar incelenmiştir. Bu çalışmada; koleksiyonda tespit edilen yastık halılar arasından Denizli/Çal, Kars, Taşpınar, Konya, Niğde, Kırşehir, Antep, Denizli ve Kafkas yörelerine ait örnekler incelenmektedir.

Araştırma sırasında; 6 adet Denizli/Çal, 5 adet Kars, 3 adet Kırşehir, 5 adet Konya, 3 adet Niğde, 4 adet Taşpınar, 1 adet Antep ve 1 adet Kafkas yöresine ait yastık halı örneği tespit edilmiştir. Tespit edilen halıların yöreleri hakkında bilgi veren kaynak kişi Nejdet AKPINAR, bu yastık halı örneklerinin özel koleksiyonda tutulduğu bilgisini aktarmıştır.

Bu çalışmada kullanılan araştırma hem nitel hem de nicel araştırma yöntemlerini içermektedir. Nitel yöntemler, dokumaların desenlerinin, renklerinin ve kompozisyonlarının detaylı bir şekilde incelenmesini içermektedir. Bu nitel analizlerin yanı sıra, kaynak kişiden elde edilen bilgilerin, Anadolu'daki dokuma literatürü ile desteklenmesi amacıyla literatür taraması da yapılmıştır. Bu tarama elde edilen bilgilerin desteklenmesine ek olarak, yastık dokumalar, bu dokumaların tespit edildiği yöreler ve dokuma sanatı hakkındaki mevcut bilgileri de toplamayı ve bu bilgileri araştırmanın analiz ve tartışmalarına dahil etmeyi içermektedir.

Bu çalışmada kullanılan nicel yöntemler ise, dokumaların boyutlarını, kullanılan malzemeleri, dokuma tekniklerini ve dokuma kalitesini analiz etmeyi içermektedir. Bu nicel analizler, dokumaların fiziksel özelliklerini ve değeri ni daha objektif ve ölçülebilir bir şekilde değ erlendirmemizi sağlamaktadır.

Bu araştırma, nitel ve nicel yöntemlerin bir kombinasyonunu kullanarak, yastık dokumalarının tarihsel, kültürel ve sanatsal değ erini ortaya koymayı, birer kültür mirası olarak kabul edilebilecek bu ürünlerin gelecek kuşaklara aktarılması için literatüre kazandırılmasını amaçlamaktadır.



1. ANADOLU'DAKİ DOKUMA KÜLTÜRÜ

Bir halkın tarih boyunca, geçmişten günümüze kadar olan süreç içerisinde oluşturduğu maddi ve manevî değerler ile bu değerlerin sonraki nesillere iletilmesinde kullanılan araçlar, dil, ritüeller, sanat eserleri ve gelenekler, kültürün bileşenlerini oluşturur. Bu bileşenler, bir toplumun kimliğini, değerlerini ve inançlarını temsil eder ve bu nedenle, bir toplumun kültürel mirası olarak kabul edilir. Kültür, toplum üyeleri arasında paylaşılan anlamların, normların ve değerlerin bir sistemidir ve bu sistem, o toplumun dünya görüşünü, davranışlarını ve yaşam biçimini şekillendirir. Bu nedenle, kültür, bir toplumun yaşamının ayrılmaz bir parçasıdır ve o toplumun geçmişini, şimdiki zamanını ve geleceğini anlamak için kritik bir öneme sahiptir (Avşar ve Avşar , 2008, s. 159).

Kültürel miras, bir toplumun veya ulusun geçmişini anlama ve yorumlama konusunda kritik bir rol oynar. Bu miras, maddi ve somut öğeler (mimari yapılar, sanat eserleri) ile somut olmayan ve kavramsal öğeler (gelenekler, dil, folklor) şeklinde kendini göstermektedir. Kültürel mirasın korunması ve aktarılması, tarihi olayları ve kültürel evrimi anlamak için bir pencere görevi görmektedir. Kültür, insanlık tarihine ait çok boyutlu bir fenomendir ve bireylerin, toplumların ve ulusların ortak mirası olarak kabul edilmektedir (Artun, 2006, s. 6).

“Kültür toplumsal bakımdan öğrenilen ve toplumun bireyleri tarafından paylaşılan her şeydir. Kültür, toplumu; toplum da kültürü şekillendirir. Yani toplum içinde yetişen her birey kültürünü öğrenir ve o kültürün etkisiyle şekillenir ve olgunlaşırken, kendinden de bir şeyler katarak kültürü şekillendirir ve gelecek kuşaklara aktarır. Böylece, kültür kalıtsal olarak aktarılan bir değer değil, her bireyin yaşayarak kazandığı, öğrendiği bilgi, davranış ve alışkanlıkların bütünüdür. Kültürü oluşturan başlıca unsurlar dil, yazı, din, bilim, sanat, giyim-kuşam, ekonomi, coğrafya ve yerleşme biçimleridir” (Yeşilyurt, 2019, s. 11).

Geleneksel sanatlar, bir toplumun tarih boyunca oluşan kültürel kimliğini ve estetik değerlerini yansıtan değerli birer zaman kapsülü olarak kabul edilebilir. Bu sanatlar arasında, tekstil üretimi, insanların sosyal ve çevresel ihtiyaçlarına göre

şekillenmekte ve aynı zamanda kültürel ifade aracı olarak da kullanılmaktadır (Akpınarlı ve Üner, 2019, s. 133).

İnsanlık tarihinde, tekstil ürünlerinin üretimi sadece temel ihtiyaçları (giyinme, korunma ve süslenme) karşılamakla kalmamış, aynı zamanda bir toplumun estetik değerlerini, inançlarını ve tarihsel deneyimlerini de yansıtmıştır. Bu bağlamda, geleneksel tekstil ürünleri, bir kültürün değerlerini ve bu değerlerin zenginliğini somutlaştırmaktadır (Kulaz, 2017, s. 73).

Çeşitli doğal hammaddelerin, çeşitli araçlar ile kullanımı, tekstil üretiminde yerel kaynaklara ve mevcut teknolojiye bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir. Örneğin, bir toplum yün veya pamuk gibi doğal lifleri dokuma teknikleriyle işlerken, başka bir toplum kabuk, tüy veya bitkisel liflerden yararlanabilmektedir. Bu malzemeler ve üretim süreçleri, genellikle, coğrafya, iklim ve sosyo-ekonomik faktörlere bağlı olarak şekillenmektedir (Akpınarlı ve Üner, 2019, s. 134)

Ayrıca, geleneksel tekstil ürünleri, genellikle desenler, renkler ve motifler aracılığıyla anlam taşır. Bu öğeler, mitolojik hikayeleri, tarihsel olayları veya doğal dünyayı simgeleyebilir. Örneğin, bir toplumun dokuma desenleri, atalarının göç yollarını veya ruhani inançlarını temsil edebilir. Diğer bir yandan, süslemelerde kullanılan renkler ve materyaller, sosyal statüyü veya ritüel önemi yansıtabilir.

Geleneksel tekstil sanatları, sadece işlevsellikle sınırlı değildir; aynı zamanda bir toplumun kültürel kimliğinin ve değerlerinin derinlemesine bir yansımasıdır. Dolayısıyla, bu sanatların korunması ve yaşatılması, kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasında kritik öneme sahiptir.

Anadolu, binlerce yıllık derin tarihine damgasını vuran birçok uygarlığın kültürel esansını, kendi köklerine has değerlerle sentezleyerek, karmaşık ve zengin bir kültürel mozaik yaratmıştır. Bu mozaik, özgün el sanatlarıyla da kendini gösterir. Günümüzde ise, el sanatları sadece kültürel ve geleneksel amaçlar doğrultusunda değil, aynı zamanda geniş toplum kesimleri için inovatif ve çağdaş uygulamalara yönelerek dinamik bir değişim içerisinde. Bu değişimin bir sonucu olarak, el sanatları ürünleri artık sadece kültürel mirasın bir yansıması olarak değil, aynı

zamanda ekonomik değer taşıyan, pazarlanabilir ve kazanç sağlayan öğeler olarak da kabul görmektedir (Cansız, 2018, s. 346).

“Türk el sanatları sanayileşme, kentleşme, göç, tüketim kültürü, küreselleşme, üretimin bollaşması gibi sosyo-ekonomik olgulardan etkilenmektedir. Günümüzde teknoloji el sanatlarının varlığını tehdit etmektedir. Ancak; el sanatları salt ekonomik bir üretim faaliyeti değil; ulusal hafızayı, kültür mirasını, kimliği etkileyen yönleri ile sosyolojik, antropolojik ve folklorik boyutları olan bir kavramdır. El sanatı ürünü; özgünlük, gelenek ve bilginin aktarımı, sanat ve işlevin objede birleşmesi, coşku, sürgit estetik ve güzellik arayışı gibi içkin kavram ve imgelerle fabrikasyon ürünlerden ayrılır. El sanatları özellikle kültür turizmi kapsamında korunarak pazarlanabilecek somut olmayan kültürel miras kapsamındadır” (Öter, 2010, s. 174)

Bir çok toplumun kültür miraslarını incelediğimizde, Türk kültür ve sanatının izlerini de tarih boyunca bir çok alanda görmek mümkündür. Orta Asya’dan günümüz Anadolu topraklarına kadar uzanan Türk sanatının bir parçası da dokuma sanatıdır. Dokuma sanatını ile üretilen ürünler her ne kadar kullanım amaçlarına göre çeşitlilikler gösterse de bu ürünler aynı zamanda dokundukların yörelerin ve toplumların tarihini, kültürünü, aynı zamanda dokuyucunun duygu ve düşüncelerini yansıtan birer iletişim kabul edilmektedir.

Dokuma, genellikle iki ayrı iplik grubunun birbiri üstünden ve altından belirli bir açı ile geçirilerek oluşturduğu bir yüzeyi tanımlamaktadır (Genç, 1997, s. 8). Bu tanım, birçok araştırmacı tarafından benzer şekillerde ifade edilmiştir, ancak bazıları farklı yorumlar ve detaylar eklemiştir. Bu süreç, ipliklerin birbirleriyle etkileşime girerek bir bütün oluşturduğu bir sanat veya zanaat formunu temsil etmektedir.

“Eski söyleyişi ile “Tokımak” bugünkü söyleyişi ile “Dokumak” sözü, tokmak kelimesinden kaynaklanan bir fiildir. Herhangi bir şeyi tokmaklayarak, tokmak ile döverek imal etmek anlamına gelmektedir. Gerçekten bizde Osmanlı döneminin aşağı yukarı sonlarına kadar, tokmak ile dövülmek sureti ile imal edilen kılıç ve benzeri silahlar için de halı, kilim vb. gibi tezgahta

iplik düğümleri bir tokmak ile sıkıştırılarak yapılan şeyler için de “dokumak” fiili kullanılırdı. Bugün ise bu tabir yalnız halı, kilim ve kumaş imal etmek için kullanılmaktadır. Ancak şu hususa da işaret etmeliyiz ki tokmak (dokumak) sözünün kaynağı olan tokmaklamak sözü sıkıştırmak, sıkılaştırmak anlamına da gelmektedir” (Aktaran: Eroğlu, 2013, s. 62; Genç, 1997, s. 8).

“Dokuma veya tekstil, iki ya da daha fazla iplik grubunun çeşitli şekillerde bir kompozisyon oluşturmasıyla elde edilen bir üründür. Bunlar arasında bez, kumaş, triko, döşemelik, halı, kilim, cicim, zili, sumak, keçe gibi örnekler bulunmaktadır.” (Şemin, 2020, s. 38)

Yine başka bir kaynaktaki tanıma göre; Dokuma, “çözü” olarak adlandırılan dikey yönlü ipliklerin, tezgâh üzerinde düzenlendiği bir yapıdır ve bu yapıya “atkı” denilen yatay iplikler ile desen oluşturacak ek iplikler, çözümler arasında çeşitli biçimlerde örülerek entegre edilir. Bu süreç, yatay ve dikey ipliklerin birbiriyle etkileşime girerek bir bağ oluşturmaya yol açar ve sonuç olarak dokuma yüzeyi meydana gelmektedir (Akpınarlı, 2005, s. 115).

Literatürde bulunan farklı benzer tanımlamalara rağmen dokumacılık, günümüz teknolojik gelişmeleri ile üretilen dokumalarda dahil olmak üzere hep aynı düzende ve mantıkta ilerlemiştir.

Havlı (halı) ve düz (kilim, cicim, zili, sumak) dokumalarda, çözü ipliklerinin arasından sürülen atkı veya düğüm ipliklerini sıkılaştırmak amacıyla kullanılan, ağaç, kemik ya da metal malzemeden yapılmış olan ve “kirkit” adı verilen araç vasıtasıyla meydana getirilen tekstiller “kirkitli dokumalar” olarak adlandırılmaktadır (Atalay, 1967, s. 10). Araştırma çerçevesinde incelenen yastık halıların dokuma gruplarından olan havlı dokumalar (halılar) haricindeki kilim ve cicim dokumalarda kirkitli dokumalar grubuna girmektedir. Havlı dokumalar, kilim ve cicim dokumaların aralarında genel dokuma tanımında benzerlikler olsa da literatürde bu dokuma türlerini, dokunma teknikleri ve kelime kökenleri açısından birbirinden ayıran tanımlamalara rastlanmaktadır.

Halı: Çözü ipliklerinin üzerine düğüm (İLME) bağlanarak ve kirkitle bastırılarak, daha sonra düğüm sıralarının üzerine iki kat atkı yerleştirilip yine

kirkitle sıkıştırılarak oluşturulan ve dokuma işleminde bitiminde düğüm uçlarının halı makası ile düzgün hale getirilmesiyle meydana gelen, düğümlü ve kabarık yüzeye sahip dokuma olarak tanımlanmaktadır. Türk dillerinde çeyiz anlamına gelen “Kalın” terimi, “Kalı” ile yakından ilişkilidir. Çağatayca ve Yakutça gibi dillerde de “Kalın” kelimesi, halı anlamına gelmektedir. Çeyizin, uzun ömürlü ve dayanıklı eşyaları kapsaması sebebiyle zaman içerisinde “Kalı” kelimesiyle özdeşleşmiş ve bu şekilde Türkçedeki “Kalmak” fiil kökünden türeyen “Kalı” kelimesinin, zamanla Halı kelimesine evrildiği düşünülmektedir (Atalay, 1967, s. 11-17).

Kilim: 13. yüzyıldan bu yana Türkçede “kilim” kelimesi kullanılmaktadır ve bu kelime Ukraynaca'da “kylm”, Lehçe'de “kilim”, Bulgarca ve Sırpça'da “kilim”, Romence'de ise “chilim” olarak geçiyor (Onuk ve Akpınarlı, 2003, s. 17). Kilim basitçe, havsız ve düz yüzeyi olan, yer yaygısı olarak kullanılan dokumalara verilen isim olarak tanımlanmaktadır. Düz dokumalar arasında en bilinen tür olan kilimler, çözgü ipliklerinin atkı iplikleriyle kaplandığı dokumalardır. Bu atkı yüzü dokumalar, her bir motif için ayrı atkı ipliği kullanarak yapılan ve iki yüzü de aynı görünen dokumalar olarak tanımlanmaktadır (Soysaldı, 2009, s. 27).

Cicim: Cicim, kilim ve bezayağı türündeki dokumalarda temel atkı ve çözgü ipliklerine eklenen renkli motif iplikleriyle oluşturulan bir dokuma stilidir. "Cicim" Türkçede yer alan bir terim olup, bazı bölgelerde "cecim, cacım, çalma veya çelme" şeklinde de adlandırılmaktadır (Deniz, 1994, s. 69). Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde, cicim tekniğinin kullanılmadığı bazı dokuma çeşitleri de cicim olarak anılmaktadır. Özellikle Sinop, Trabzon ve Gümüşhane'de ince ve nakışlı kilimlere; Elâzığ'da ince dokulu halılara Niğde, Kayseri, Konya ve Çorum gibi bölgelerdeyse tülü türündeki dokumalara cicim denilmektedir (Deniz, 1994, s. 59). Cicimler, dokuma yöntemi bakımından kilimlerle benzerlik göstermemektedir. Kilimlerde dokumanın her iki yüzü eşit bir görünüme sahipken, cicimde arka yüz, iplik atlamaları sebebiyle daha karışık bir yapıya sahiptir (Akbiç, 1997, s. 14).

Literatürde bu dokuma türleri arasında kullanılan ve çalışma içerisinde de bahsi geçen bazı tanımlamalar bulunmaktadır.

El yapımı halılarda, dokuma işlemine başlamadan önce, çözgü ipliklerinin düzgün ve paralel kalmasını sağlamak ve atılacak düğümler için sağlam bir temel oluşturmak amacıyla, başlangıç ve bitiş kısımlarında zincir şeklinde yapılan bir örgü bulunmaktadır (Yazıcıoğlu, 1992, s. 114).

Kenar Örgüsü: Halı dokumalarının uzun kenarlarında, genellikle halının ana renginde ve havsız olan kısımda, ayrı çözgü iplikleri arasında yan yatık sekiz şeklinde dolanarak yapılan bir örgü türü olarak tanımlanmaktadır (Yazıcıoğlu, 1992, s. 119).

Düğüm: Halı dokumalarda, karakteristik havlı yüzeyin oluşturulması için çözgü ipliklerine düğüm atılması işlemidir. Bu süreçte, Türk düğümü ve İran düğümü olmak üzere iki farklı düğüm teknikleri kullanılmaktadır. Türk düğümü, asimetrisini dengelemek amacıyla her iki çözgü ipliğine entegre edilirken, İran düğümü yalnızca tek bir çözgü ipliğine entegre edilmektedir. Türk düğümü, yapısal sağlamlığı nedeniyle Anadolu bölgesinde yaygın olarak kullanılmaktadır (Yazıcıoğlu, 1992, s. 121-122).

Hav: Halı dokumalarda, düğüm atma işlemi sonrası ipliklerin belirli bir uzunlukta bırakılmasıyla oluşan yapıdır. Bu iplik uçları, dokuma sırasında kesilebilir ve hav yüzeyinin uzunluğunu kontrol eder.

Bordür (Su): Halı ve düz dokumaların periferik bölgesinde yer alan, genellikle zemin rengi ile uyumlu bir çerçeve yapısıdır. Bu yapı, dokumanın dört yanını kapsayan, motifli veya motifsiz, dar ve uzun segmentlerden oluşur. Bordür genişliği, genellikle dokumanın genişliğinin 1/6 ile 1/8'i arasında değişir. Bordür, iç içe geçen dar ve geniş dikdörtgen yapılarından oluşabilir. Öte yandan, bazı halı ve düz dokumalarda bordür ögesi bulunmayabilir (*Halıda Kalite Hesaplama*, 2011).

Kalite: El dokuması halılar için kalite kavramı, 10 cm x 10 cm bir alandaki düğüm sayısını ifade eder. Bu, halının yapısal yoğunluğu ve işçiliği hakkında bilgi verir (*Halıda Kalite Hesaplama*, 2011).

Kilim, cicim, sumak ve halı dokumaların tümü kirkitli dokumalar grubuna girmektedirler. Araştırma konusu olan yastık dokumalarda havlı olan halı dokumalar grubuna girdikleri için kirkitli dokumalar grubundan kabul edilebilirler. Araştırma

sürecinden koleksiyonerden bu tür dokumaların üretiminde kullanılan aletler araçlar hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır. Bu sebeple kirkitli dokumaların üretiminde kullanılan araçlar hakkındaki bilgilere literatür taraması sonucunda ulaşılmıştır.

1.1. Anadolu Dokumalarının Tarihçesi

İnsanlık tarihi ile doğru orantılı olarak gelişen dokumacılığın çıkış amacı dış etkilerden korunmak olmasına rağmen, zaman içerisinde efektif kullanım amacı estetik kaygılar ile birleşmiş ve bu durum geniş bir dokuma yelpazesinin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

İlk basit dokumaların ortaya çıktığı yaklaşık 4000 yıl öncesinden bu yana, insanlar dünya genelindeki yaşam alanlarının tabanlarını, duvarlarını ve kullanılan eşyaların yüzeylerini dokumalarla kaplamışlardır. Bu dokumalar, soğuk, toz ve nem gibi dış etkenlere karşı koruma sağlamış ve yaşam koşullarını iyileştirmiştir (Acar, 1975, s. 7).

Dokumaların ilk kullanım amacının, çevresel unsurlardan korunma olduğu bilinmektedir. Ancak, dokumacıların zaman içinde bu işlevsel öğelere estetik süslemeler eklediği düşünülmektedir. Bu süslemeler genellikle toplumların geleneksel motiflerini içermekte ve bu nedenle, dokumaların üretildikleri toplumların sanatsal değerlerini ve estetik anlayışlarını yansıttığı bilinmektedir. İlk dokuma örneklerinin, işlemesi kolay olduğu için keçeden yapıldığına dair bir hipotez bulunmaktadır. Ancak, dokuma tekniklerinin gelişmesiyle, bu basit keçe örtülerin zamanla daha karmaşık halı ve kilim formlarına evrildiği düşünülmektedir. Bu evrim hem teknik becerinin hem de sanatsal ifadenin gelişimini gösteren bir süreç olarak kabul edilmektedir (Şemin, 2020, s. 38).

Dokumalar, el sanatları ürünleri arasında önemli bir yer tutmaktadır ve üretildikleri bölgenin iklim koşullarına, bitki örtüsüne ve ekonomik olarak elde edilebilen hammaddeler gibi faktörlere göre şekillenebilmektedirler. Bu etkenler, dokumaların bölgeden bölgeye çeşitlilik ve farklılık göstermesine neden olabilmektedir. Bu bağlamda Anadolu, zengin el sanatları ürünleriyle geniş bir yelpazeye sahip olup, her yörede farklı özelliklere sahip dokuma ürünlerini bulmak

mümkündür. Dokuma sanatı, ustadan çırağa, ebeveyninden çocuğuna aktarılan canlı bir gelenektir. Bu süreçte dokumacılar duygularını ve düşüncelerini de motifler aracılığıyla yansıtmaktadırlar. Bu, dokumaların sadece işlevsel değil, aynı zamanda duygusal ve düşünsel bir boyutu olduğunu göstermektedir (Hünerel ve Er, 2012, s. 181).

Türklerin, Anadolu'ya 1071 yılında Malazgirt Meydan Muharebesi ile adım attıklarında, kendilerinden yüzyıllar öncesine dayanan ve atalarının temellerini attığı, üzerine sonrasında farklı medeniyetlerin katkıda bulunarak zenginleştirdiği ileri düzeyde bir dokuma geleneğiyle karşılaştıkları bilinmektedir. Bu dokuma geleneği, çeşitli uygarlıkların katkılarıyla, teknik ve estetik açıdan bir çeşitlilik ve karmaşıklık sergiliyordu (Yağan, 1978).

Farklı kullanım amaçları, üretim teknikleri ve hammaddelerine göre şekillenen dokuma türleri arasında en kompleks yapıda olan dokuma türü halılardır. Halı, insanların yaşam alanlarını süslemek, konfor sağlamak ve çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullandıkları, özel dokuma teknikleriyle üretilen tekstil ürünlerinin genel adıdır. Halıların yüzeyi, çeşitli renk ve desenlerle bezeli olup, bu dokuma eserlerinin yapıları genellikle havlıdır, yani yüzeylerinde kısa ve yumuşak iplikler bulunur. Bu havlı yapıya sahip, renkli ve desenli dokumalara “halı” adı verilmektedir (Aytaç, 2013, s. 14).

Türk Halı Sanatı'na dair ve özgün Türk düğümü tekniğiyle dokunmuş olan ilk kritik bulgu, Rus arkeolog C. İ. Rudenko tarafından 1947-1949 yılları arasında Sibirya'nın Altay Dağları'na yakın bir alanda bulunan Pazırık Kurganı'nda keşfedilmiştir. Bu kurgan, odalı bir mezar yapısıdır ve buradan çıkarılan halı, günümüzde “Pazırık Halısı” olarak anılmaktadır. Bu tarihi halı, şu an Rusya'da yer alan Hermitage Müzesi'nde ziyaretçilerin ilgisine sunulmaktadır. Pazırık Halısı'nın, M.Ö. 3. ila 2. yüzyıllar arasında, Asya Hunları tarafından dokunduğu genel kabul görmektedir. Bu halı, döneminin sanatsal ve teknik becerilerinin etkileyici bir örneğini yansıtmaktadır (Deniz, 2005, s. 26).



Görsel 1. St. Petersburg Hermitage Müzesi'nde Bulunan Pazırık Halısı
(St. Petersburg Hermitage Müzesi), (Yılmaz, 2017, s. 100)

Pazırık halısının tarihi ile ilgili farklı bir kaynakta ifade edildiğine göre; Asya Hunları'nın dokuma ustalığıyla oluşturulduğu düşünülen bu halı, M.Ö. 5. ila 3. yüzyıllara tarihlenmektedir. Kurganın içerisine sızan suyun donması ve buz haline gelmesi sayesinde, bu halı zamanın aşındırıcı etkilerinden korunmuş ve günümüze ulaşabilmiştir; boyutları ise 183x200 cm'dir. Göçebe yaşam biçimine sahip olan Türk toplulukları, zorlu iklim koşullarına karşı korunmak amacıyla halı dokuma becerisini geliştirmişlerdir. Dokuma sanatının evriminde, Türk halkının yaşam şekli, inanç sistemi ve doğal çevresinin belirleyici bir rolü olmuştur (Yetkin, 1991, s. 2).

Türk kültür ve sanatında önemli bir yere sahip olan dokuma türleri arasında bulunan ve halı dokumalar ile benzer teknikler üretilen, kolay taşınabilir ve yer yaygısı olarak değil oturulan yere sırt dayamak amacıyla üretilen bir dokuma türü de yastık halılardır. Anadolu'nun farklı yörelerinden, motif, renk, kompozisyon, hammadde ve boyut olarak farklılıklar gösteren bu dokuma türlerinin günümüzde üretimi yok denecek kadar azdır. Bu tür dokumalar ya geleneksel değerlerine bazı ailelerin elinde ataların kalan miraslar olarak saklanmakta yada koleksiyonerler tarafından satın alma yolu ile toplanmaktadırlar.

Bu çalışmada; Antalya Bahtılı’da bulunan, bir halı-kilim koleksiyon mağazası olan Kilimci Nejdet mağazasındaki, Denizli/Çal, Kars, Taşpınar, Konya, Niğde, Kırşehir, Antep, Denizli, Kafkas yörelerine ait yastık halılar incelenmiştir. Yörelere göre farklılıklar gösteren yastık halıların satın alma yoluyla hangi yöreden elde edildiği bilgisi, mağaza sahibi Nejdet AKPINAR ile sözlü görüşmelerden öğrenilmiş, elde edilen bu bilgiler doğrultusunda yöreler hakkında literatür taraması yapılmıştır.

Bu yörelere ait yastık halıların, diğer dokuma örneklerinde görüldüğü gibi koleksiyonlarda tutulması, bazılarının küçük ebatlı dokumalar oldukları için yurtdışına satışının her an gerçekleşebilecek olması, bu tür dokumaların kataloglanarak literatüre kazandırılması için büyük önem arz etmektedir.

1.2. Dokuma Süreci ve Kullanılan Araç-Gereçler

El dokumacılığında, özellikle kirkitli dokuma tekniklerinde, kullanılan aletler şunlardır: dokuma tezgâhı, kirkit, çözgüleme aracı, tarak, bıçak ve makas. Dokuma tezgâhı, dokumanın gerçekleştirildiği ana yapıyı oluştururken, kirkit, ipliklerin düzenli bir şekilde birbirine geçmesine yardımcı olmaktadır. Çözgüleme aracı, ipliklerin düzgün bir yapıda tezgâha yerleştirilmesi için kullanılmaktadır. Tarak, dokumadaki sıklığı ve düzeni sağlamak adına önemli olarak kabul edilmektedir. Bıçak, iplik kesme ve dokumayı şekillendirme işlemlerinde etkili bir şekilde kullanılırken, makas ise ipliklerin kesilmesi ve dokumanın sonlandırılması aşamasında kullanılmaktadır. Bu araçlar, kirkitli el dokumacılığında kullanılan temel ekipmanlar olup, karmaşık dokuma yapılarının oluşturulmasında kritik bir rol oynamaktadır (Aytaç, 1982, s. 38).

Tezgahlar, dokuma işlemlerinin gerçekleştirildiği yapıları ifade eder ve çeşitli türleri bulunmaktadır. Dokumalar, düz veya kirkitli olmak üzere, aynı tezgâh ve çözgü üzerinde eş zamanlı olarak gerçekleştirilebilir. Kirkitli dokuma tezgâhları, Aytaç (1982) tarafından belirtildiği üzere üç ana kategoriye ayrılır: yatay tezgahlar, dikey tezgahlar ve gelişmiş dikey tezgahlar.

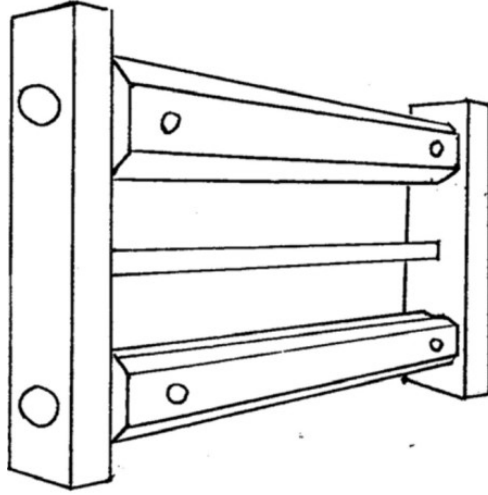
Dikey tezgahlar kategorisinde “İstar” adı verilen bir tezgâh tipi bulunmaktadır. Anadolu’da, bu tür tezgahlara farklı bölgelerde ıstar, hana, halı ağacı, ip ağacı gibi çeşitli isimler verilmiştir. İstar tezgahlarının yapımında genellikle ahşap

malzeme kullanılır ve bu tezgahlar duruş şekillerine göre adlandırılır. Dikey tezgahlar, genellikle yerleşik yaşam biçimine sahip olan topluluklarda yaygındır ve bir ucu yere, diğer ucu ise tavana sabitlenmiş olarak kullanılır. Metal konstrüksiyonlu halı ve kilim tezgâhları, ıstar tezgahlarının modern versiyonları olarak günümüzde yaygın şekilde kullanılmaktadır. Bu metal tezgahlar, iplik gerilim ayarları, çözgü yerleştirme ve dokuma düzgünlüğü açısından oldukça etkilidir (Soysaldı, 2009, s. 32)

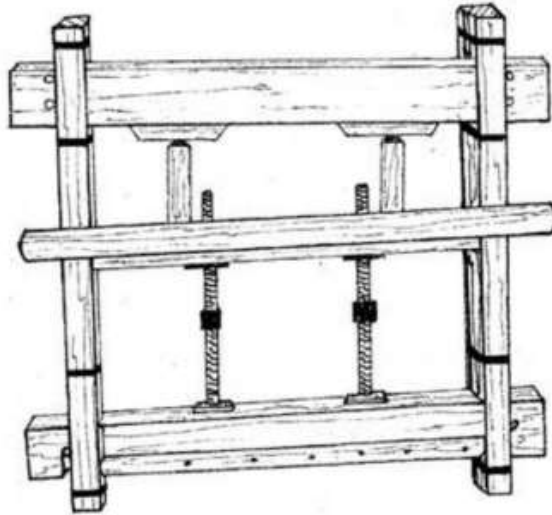
Istar tezgahlarının bileşenleri genellikle ahşaptan yapılmış olup, bu bileşenlere çeşitli isimler verilir. Örneğin, Konya bölgesinde alt ve üst levant, yan ağaç, varan gelen (baskı), gücü ağaç, buru, eğri kazık, mengene, kelepçe, düz kazık gibi isimlerle anılan parçalardan oluşmaktadır (Hidayetoğlu, 2007, s. 18). Istar tezgahlarının karakteristik özelliklerinden biri, gerdirme mekanizmasının bulunmamasıdır (Deniz, 2000, s. 25).

Sarmalı Tip Tezgahlar olarak adlandırılan başka bir tezgâh kategorisi de bulunmaktadır ve bu tezgahların temelini ıstarlar oluşturur. Türkiye'de halı üretiminde yaygın olarak kullanılır. Sarmalı tip tezgahlar, iki yan ağaç ile alt ve üst merdane olarak adlandırılan ana parçalardan oluşur. Bu tezgahların işlevsel hale gelmesi için sabitleştirme demiri, halkalı düz demir, halkalı eğri demir, gerdirme çemberi, gücü altı ve karşılık takozu, yuvarlak çubuk demiri, gerdirme düzeni ve gücü ağacı gibi yardımcı parçalara ihtiyaç duyulur (Yazıcıoğlu, 1992, s. 24).

Kirkitli el dokumacılığında kullanılan tezgahlar, dokuma sürecinin karmaşıklığına ve ihtiyaçlarına bağlı olarak farklı yapı ve özelliklere sahip olabilir. Yatay tezgahlar, dikey tezgahlar (Istar gibi) ve gelişmiş dikey tezgahlar, bu süreçte kullanılan başlıca tezgah türlerindendir. Tezgahların yapıları, kullanılan malzemeler ve yerel adlandırmalar bölgelere göre değişkenlik gösterebilir.



Görsel 2. Sarma Tezgâh (Özel, 1990)



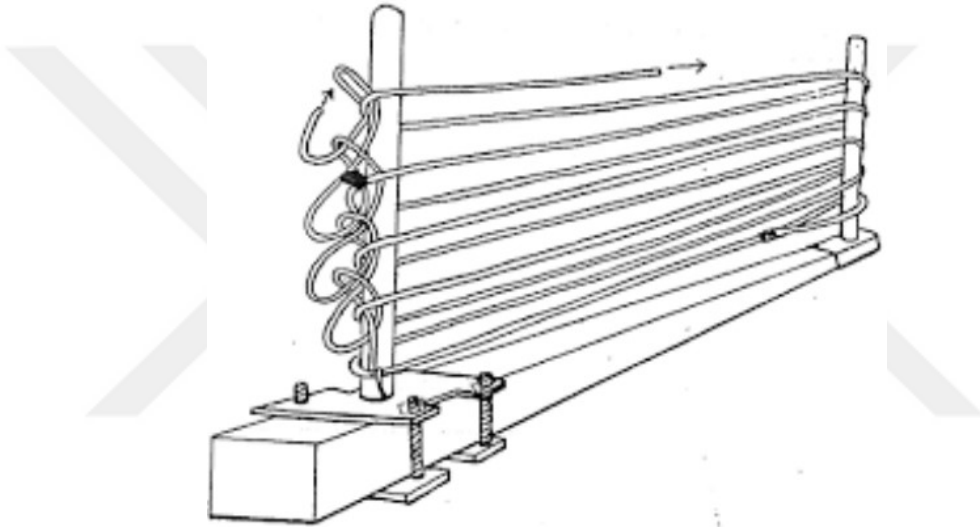
Görsel 3. Germe Tezgâh (Yazıcıoğlu, 1992, s. 62)

Çözü aracı, çözgü hazırlama sürecinde kullanılan, bir ucu sabit ve diğer ucu özel bir vida mekanizması ile ayarlanabilir olarak yerleştirilen iki demir çubuktan oluşan bir alet olarak tanımlanmaktadır. Çözgü aracının temel ve en basit formu, belirli aralıklarla yere dik olarak yerleştirilmiş iki kazığın kullanılması şeklinde olabilmektedir. Her dokuma işlemi için çözgü ipliklerinin boyutu farklılık gösterdiğinden, bu iki kazık arasındaki mesafeyi sürekli olarak değiştirmek gerekmektedir (Dursun, 1973, s. 9).

Geliştirilmiş çözgü araçlarından bir örnek, bir kalasın ucuna dik olarak yerleştirilmiş yaklaşık 100 cm uzunluğunda bir demir boru içerir. Benzer özelliklere

sahip bir ikinci boru, kalas üzerinde istenen mesafeye kolayca ayarlanabilir ve yerinde tutulabilir bir düzenek ile donatılmıştır. Bu hareketli mekanizma, kullanıcının istediği uzunlukta çözgü iplikleri hazırlamasına imkân sağlamaktadır (Yazıcıoğlu, 1992, s. 65) (Aytaç, 1982, s. 128).

Bu çözgü aracı, çözgü hazırlama sürecini daha verimli hale getirirken, ipliklerin boyutlarını hassas bir şekilde ayarlama olanağı tanımaktadır. Bu, dokuma sürecinin genel kalitesini artırarak, çeşitli dokuma projelerinde daha yüksek başarı sağlanmasına katkıda bulunmaktadır.



Görsel 4. Çözgü Aracı (Direği) (Aytaç, 1982, s. 1982).

Kirkit, düz el dokumaları ve halı üretiminde, çözgü iplikleri arasına yerleştirilen atkı ve düğüm ipliklerini sıkıştırmak amacıyla kullanılan bir araçtır. Kirkit, yapısal olarak genellikle ahşap veya demir malzemelerden üretilmiştir. Ahşap veya demir bir sap ile desteklenen kirkitin gövdesi, genellikle ağırlık katkısı sağlamak amacıyla kurşundan yapılır. Kirkitin önemli bir özelliği, tarak benzeri dişlerinin bulunmasıdır. Bu dişler, çözgü iplikleri arasına girerek atkı ve düğüm ipliklerini sıkıştırmak için kullanılır (Akpınarlı, Tozun, Başaran, Büyükyazıcı ve Ertürk, 2012, s. 44).

Kirkit, dokumanın yapısal bütünlüğünü ve dayanıklılığını artırmak amacıyla kritik bir rol oynamaktadır. Sıkıştırma işlemi, dokumanın daha sıkı ve sağlam olmasına yardımcı olurken, dokuma süreçlerinin hassasiyetini ve kalitesini de

etkilemektedir. Kirkitin doğru kullanımı, dokuma işlemlerinin başarısı açısından hayati öneme sahiptir.

Makas: Halı üretim sürecinde, halının yüzeyinin düzgünlüğünü sağlamak amacıyla kullanılan bir araçtır. Farklı dokuma bölgeleri ve halı türlerine göre çeşitli tipleri bulunmaktadır. Makas, halıdaki düğüm iplerinin kesilmesi için kullanılır ve bu işlem genellikle iki el ile gerçekleştirilir. Ayarlanabilir özelliği sayesinde, makas, halının yüzeyindeki ipliklerin eşit yükseklikte olmasını sağlamaktadır (Deniz, 2000, s. 70).

Makas, halının estetik ve yapısal özelliklerini etkileyen bir faktördür. Eşit kesimler, halının dokusunun homojen ve düzenli olmasına yardımcı olurken, kullanım kolaylığı ve kesme hassasiyeti nedeniyle, üretim sürecinin verimliliği açısından da kritik öneme sahiptir. Makasın uygun şekilde kullanılması, halı üretiminde kalite kontrolünün bir parçasıdır.

Bıçak: Halı dokuma sürecinde, düğümleme işlemi gerçekleştirildikten sonra fazla ipi kesmek amacıyla kullanılan, genellikle kompakt boyutlarda olan bir araçtır. Bu araca 'halı bıçağı' veya 'çakı' denilmekte olup, Kırşehir bölgesinde 'inmeci bıçağı' olarak da anılmaktadır (Özel, 1990, s. 32). Halı bıçağının tasarımı, genellikle kullanıcı dostudur; sap kısmı ahşap malzemeden yapılmış ve dokuyucunun avuç içine kolayca uyum sağlayacak şekilde üretilmiştir.

Bıçak sadece ipleri kesmekle kalmaz, aynı zamanda kirkit aracına benzer bir şekilde düğümleri sıkıştırmada da kullanılabilir (Etikan ve Ölmez, 2013, s. 9). Bu çok fonksiyonlu kullanım, dokuma sürecini hızlandırmak ve dokumayı daha etkili bir şekilde gerçekleştirmek adına önemlidir. Bıçak, halı dokuma sürecinin verimliliği ve kalitesi açısından kritik bir rol oynamaktadır.

Tarak: Halı dokuma sürecinde, ilmelerin düzenlenmesi ve ilme ipliğinin bükümünün açılmasını sağlayarak halının yüzeyinin daha kabarık görünmesini destekleyen bir araçtır. Tarak, sık aralıklı dişlere sahip olup, sap kısmı genellikle tahta veya kemikten yapılmıştır, dişler ise demirden üretilmiştir. Anadolu'da, bu

tarak, yakın zamana kadar kadınlar tarafından saç taramada kullanılan taraklara benzer bir yapıya sahiptir (Deniz, 2000, s. 70-71).

Tarak aracının kullanımı, halı dokumasının estetik görünümü ve dokusunun kalitesi açısından önemlidir. İlmelerin düzenlenmesi ve ipliğin bükümünün açılması, halının yüzeyinin daha dolgun ve düzenli bir görünüme kavuşmasını sağlamaktadır. Tarak, dokuma sürecindeki hassas detayların üstesinden gelmek için kullanılan kritik bir araçtır.

Kirkitli el dokumalarında kullanılan gereçler, dokumaya hazırlık aşamasında kullanılanlar ve kirkitli dokumalarda kullanılanlar şeklinde sınıflandırılabilir. Dokumaya hazırlık aşamasında desen kâğıdı, çeşitli renkte boya kalemleri, film, silgi ve mülaj kâğıdı gibi araçlar kullanılmaktadır. Kirkitli dokumalarda ise çözgü ipliği, atkı ipliği ve ilme ipliği gibi çeşitli özellikte elyaflardan elde edilen iplikler önemli bir rol oynamaktadır. Kirkitli el dokumacılığında en önemli gereç, elde edilen çeşitli özellikteki elyaflardan yapılan ipliklerdir. Halı dokumalarında Anadolu'da geçmişten günümüze kadar yün, pamuk, tiftik ve ipek gibi doğal elyaflar kullanılmıştır. Bugün ise doğal elyafların yanı sıra sentetik elyaflar da dokumada alternatif olarak kullanılmaktadır. Dokumanın kalitesi, kullanılan malzemenin kalitesine ve iyi hazırlanmış dokunuş tarzına bağlıdır. Bu nedenle dokumaların oluşturulmasında atkı, çözgü ve ilme iplikleri için ayrı ayrı iplik hazırlanırken, genellikle yün tercih edilmektedir. Atkı ve ilme ipliği olarak genellikle yün kullanılırken, çözgü ipliği olarak yün veya pamuk tercih edilmektedir (Akpınarlı, Develioğlu, Ortaç, Özder, Yalçinkaya, Büyükyazıcı, Tozun, Kurt ve Develioğlu, 2008, s. 115-116).

Doğru malzeme seçimi ve iplik hazırlığı, kirkitli el dokumalarının dayanıklılığı, estetiği ve dokunun kalitesi açısından önemlidir. Doğal ve sentetik elyafların kullanımı, dokumacılık alanında çeşitlilik ve işlevsellik sağlamaktadır. Dokumaların malzeme seçimi ve iplik hazırlığı, el dokumacılığının bir sanat olarak değerini belirleyen faktörlerden biridir.

Yün iplikler: Tekstil sektöründe kullanılan yün lifleri, hayvansal lifler arasında önemli bir yere sahip olan kıvrımlı, ince, bükülebilir ve uzun yapılarıyla dikkat çeker. Yün, otla beslenen hayvanların vücutlarını örten kılların bir araya

gelmesiyle elde edilen bir lif türüdür. Koyunlardan elde edilen yünün yanı sıra tiftik keçisinden moher, deveden deve yünü, alpakadan alpaka yünü gibi farklı türlerde yün elde edilebilir. Yün lifleri, protein bazlı lifler grubuna dahildir ve tırnak ve saçla benzer yapıya sahiptir. Lifin ana bileşeni olan keratin, yün elyaflarının yapı taşıdır oluşturur. Doğal yünlerin ortak özellikleri, iyi bir ısı yalıtımı sağlamaları ve kuru ağırlığının üçte biri kadar nem alabilme yeteneğine sahip olmalarıdır. Bu özellikler, yünün sıcak tutma ve nem kontrolü sağlama kabiliyetini vurgular. Yün elyafları, doğal yapısı sayesinde birçok avantaj sunar ve el dokumalarında kullanılan malzemeler arasında önemli bir yer tutmaktadır (Duran, Namlıgöz ve Özdemir, 2006, s. 262).

Pamuk iplikler: Pamuk, çok eski çağlardan beri bilinen ve yetiştirilen selüloz temelli bir elyaftır. Pamuk elyafları, ince iplik katları şeklinde bükülerek bir araya gelerek pamuk ipliği oluşturur. İlk pamuklu tekstil ürünlerine M.Ö. 5800 yıllarında rastlanmıştır. Bugün Pakistan'da yapılan kazılarda, M.Ö. 3000 yıllarına kadar uzanan döneme ait pamuktan yapılmış dokuma ve urgan parçaları bulunmuştur. Pamuk bitkisi, bitki sistematik açısından Malvaceae ailesine ait olan *Gossypium* cinsi içinde yer alır. Hayvansal liflere göre pamuğun yapısı daha az esnektir. Pamuk iplikleri, doğal yapısı ve özellikleri nedeniyle tekstil sektöründe yaygın olarak kullanılmaktadır (Harmancıoğlu ve Yazıcıoğlu, 1979, s. 51).

Türkler, Anadolu'ya gelmeden önce ve Anadolu'ya yerleştikten sonra XIX. yüzyıla kadar düz dokuma yaygılarında genellikle yün iplik kullanmışlardır. Pamuk ipliği kullanımı ise Anadolu'da endüstri hareketinin yayılmasından sonra, özellikle İngilizlerin Anadolu'da halı dokumaya başladıkları dönemlerden itibaren, yaklaşık olarak 1944 yılından itibaren yaygınlaşmıştır. Başlangıçta pamuk, çözgü ipliğinde kullanılmış olsa da XX. yüzyılın ortalarına kadar hem çözgü hem de atkı ipliğinde kullanılmıştır. Ancak pamuğun yün kadar dayanıklı olmaması nedeniyle Anadolu'da yapılan dokumalarda tercih edilmesi sınırlı olmuştur. Halk arasında pamuk ipliğine “çaput ip” denilmekte ve bu iplikle yapılan dokumalara “çaput halı” veya “çaput kilim” adı verilmektedir (Deniz, 2000, s. 62).

2. İNCELENEN YASTIK DOKUMALARIN YÖRELERİ VE DOKUMA KÜLTÜRLERİ

2.1. Denizli/Çal Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi

Denizli, Anadolu'nun tarihinde Türkçe kökenli isimle anılan sayılı şehirlerden biridir. 13. yüzyılın başlarında bu isimle anılmaya başlanan şehir, günümüzdeki modern adını ise 16. yüzyılın sonlarında almıştır. Denizli, sadece bir yerleşim alanını değil, aynı zamanda bir ilin de adını taşımaktadır. Bu özelliği ile Denizli, hem lokal bir kimliğe sahip olurken hem de daha geniş bir coğrafi bölgeyi temsil etmektedir. Tarih boyunca önemli bir kültürel ve ekonomik merkez olmuş olan Denizli, Anadolu'nun tarihi zenginliğinin ve çeşitliliğinin de bir yansımasıdır (Aytaç, 1982, s. 161-162).

İç Anadolu ve Antalya'ya giden yolların kesişim noktasında stratejik bir konumda yer alan Laodikeia şehri, adını Seleukos İmparatorluğu'ndan Kral II. Antiochos'un eşi Kraliçe Laodike'den almıştır. Kent, dokuma sanatı ve tekstil üretimi konusunda özellikle ileri bir düzeydeydi. Ancak, M.Ö. 494 yılında yaşanan şiddetli bir deprem, kenti büyük ölçüde tahrip etmiştir. Depremi ardından kent, eski ihtişamını yeniden kazanamamış ve nihayetinde bugünkü Denizli şehrinin yer aldığı bölgeye taşınmıştır. Eski ve yeni yerleşim bölgeleri arasındaki bağ zamanla zayıflamış olsa da her iki bölgede de Laodikeia adı kullanılmaya devam etmiş olduğu bilinmektedir (Uysal, 2016, s. 19).

Denizli, modern zamanlarda Türkiye'nin Ege Bölgesi'nin doğu kesiminde stratejik bir konumda yer almaktadır. Doğu yönünde Burdur ve Afyon illeriyle, batıda Aydın ve Manisa illeriyle, kuzeyde Uşak ilinin ve güneyde ise Muğla ilinin sınırlarıyla komşudur. Denizli'nin köklü yerleşim tarihi, Anadolu'nun antik dönemlerine kadar uzanır. Bu şehir, tarih boyunca çok sayıda medeniyete ev sahipliği yapmış ve zengin kültürel mirasın birikimine katkıda bulunmuştur (Toker, 1984, s. 9).

Bu şehrin tarihsel süreçte ev sahipliği yaptığı medeniyetlerin günümüze kadar ulaşabilen zengin kültür mirasları arasında dokuma sanatı da önemli bir yerdedir. Her ne kadar günümüzde büyük oranda endüstrileşmiş olsa da halen el sanatları kapsamında devam eden dokuma ürünlerine Denizli'de de rastlamak mümkündür.

Denizli’de tarihi ve kültürel izleri yansıtan dokuma ürünlerinin üretim yerlerin birisi de Çal ilçesidir.

Denizli’de geleneksel düz dokumacılık, azalmasına rağmen Çal ilçesi gibi çevresindeki diğer ilçe ve köylerde de hâlâ sürdürülmektedir. El emeği ile yapılan düz dokumalar, bu bölgede insan yaşamının entegral unsurlarıdır. Evlilik hazırlığında olan gençler için çeyizlerde kilimler ve diğer dokuma ürünleri her zaman hazır bulundurulmaktadır. Düğün zamanı geldiğinde, çeyizler ve eşyalar renkli kilimlere sarılarak taşınır. Yeni evin odaları, çeşitli renklerdeki kilimlerle, yastıklarla süslenmektedir. Yaşlılar ise, yaşamlarının son dönemlerine hazırlıklı olabilmek adına, özel olarak hazırlanan “ölümlük” kilimleri saklarlar. Çünkü bu bölgede, cenaze törenlerinde tabutun üzerine kilim örtmek ve bu kilimi daha sonra köy camisine bağışlamak, köklü bir gelenektir. Bu sebeple, köy camileri, zengin bir halı ve kilim koleksiyonuna ev sahipliği yapar ve adeta bir halı-kilim müzesi atmosferi sunmaktadırlar (Sarı, 2019, s. 736).

Denizli şehir merkezinde, 1891 yılına ait verilere göre, 190 adet; Tavas ilçesinde 185 adet; Sarayköy ilçesinde ise 784 adet, ve Buldan ilçesinde 640 adet dokuma tezgâhı olduğu kaydedilmiştir (Aktan, 1999, s. 3). Temettuat defterlerine ait kayıtlar incelendiğinde (1844-1845 yıllarına tarihlenen), Denizli’nin Kızılcabölük beldesinde 258 adet çuhacı ustasının faaliyet gösterdiği belirlenmiştir (Özçelik, 2008, s. 2).

Tarihi kökleri Roma dönemine dek uzanan Çal, Denizli’nin kuzeydoğusunda konumlanan, yaklaşık 20.000 nüfusu ve 29 köyü olan bir ilçesidir. Antik çağlarda “Mosyna” olarak adlandırılan Çal, Selçuklu döneminde fethedilmiştir. İlçe, Denizli’nin doğusundaki diğer ilçelerle ve Uşak ilçeleriyle sınırdadır ve batı kısmında Çökelez Dağı yer almaktadır. Çal ve çevresindeki köylerde halıcılık, özellikle Şark Halı Kumpanyası aracılığıyla ivme kazanmıştır. Bölgede yetiştirilen pamuğun, halıcılıkta kullanılan değerli bir hammadde olması bu gelişimde önemli bir faktördür. Çal’da üretilen halıların dört ana çeşidi bulunmaktadır: Halı yastıklar, sedir makat veya minder halıları, halı namazlıklar (seccade) ve halı heybeler (Soysaldı ve Paksoy, 2006, s. 828).

Ne yazık ki, günümüzde Çal'da aktif olarak kullanılan dokuma tezgâhlarının neredeyse tükendiği bilinmektedir. Etnografik açıdan değerli olan ve sayıları oldukça az olan Çal dokumaları, ya dokuma geleneğini sürdüren aileler tarafından aile yadigarı olarak korunmakta ya da koleksiyoncularda bulunmaktadır (Aytaç, 2018, s. 38).

Bu çalışmada; Denizli/Çal ilçesinin bir diğer önemli dokuma türlerinden biri olan yastık dokumalarına yer verilmiştir. Günümüzde bu tür dokumaların üretimi yapılmamaktadır. Kolay taşınabilir olması sebebiyle sadece her an yurtdışına satışının gerçekleştirebilecek olması, üretimlerinin aktif şekilde yapılmıyor olması gibi sebepler bu dokuma türlerinin yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmasına sebep olmaktadır.

2.2. Kars Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi

Kars, Anadolu'nun en köklü yerleşim alanlarından birine ev sahipliği yapmaktadır. Coğrafi konumu gereği, Rusya, İran, Kafkasya ve Karadeniz bölgelerinin kesişim noktasında stratejik bir konumda yer almaktadır. Bu özelliğiyle hem tarihsel hem de jeopolitik açıdan önemli bir role sahiptir (Turan, 2021, s. 505). Kars, zengin kültürel mirası ve tarihi kökenleriyle dikkat çeken illerden biridir. Şehir, tarih sahnesinde MÖ 9000 yılına kadar uzanan bir geçmişe sahiptir. Ayrıca, bu Kars toprakları tarih boyunca çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır ve bu medeniyetlerin bıraktığı kalıntıların günümüze kadar korunduğu bilinmektedir (*Kars İli Tarihçesi*, 2022).

Kars ili, Doğu ve Batı arasında kritik bir konumda bulunur ve tarihsel olarak Anadolu'ya girişin bir kapısı olarak kabul edilir. Bu nedenle, Urartular, Selçuklular, Ermeniler ve Osmanlılar zamanından itibaren bölgenin adı “Kars” olarak anılmaktadır, ki bu isim aynı zamanda “kapı” anlamına gelmektedir (*Kars İli Tarihçesi*, 2022). Anadolu'ya giden yolun bir geçiş noktası olması ve tarihi İpek Yolu üzerinde yer alması sayesinde, Kars, çeşitli kültürlerle ait izleri barındıran zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Bu kültürel zenginliğin önemli bir bölümünü ise, dokuma eserler oluşturur ve bu eserlerin içinde çeşitlilik gösteren ve en yaygın olarak bilinen el dokuması halılar öne çıkmaktadır (Turan, 2021, s. 505).

Kars ili, Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesi'nde kuzeydoğu kesiminde stratejik bir konumda bulunmaktadır. Doğu sınırında Ermenistan ile komşu olan şehir, güneydoğusunda Iğdır, güneyde Ağrı, batısında Erzurum ve kuzeyde Ardahan illeri ile çevrili bir coğrafyada yer almaktadır. Bu bölge, özellikle hayvancılığın yaygın olduğu bir alan olup, koyun yetiştiriciliği oldukça önemlidir. Kars ve çevresinde, bu zengin hayvancılık geleneğinin de etkisiyle yıllardır halı, kilim, cicim, zili ve sumak gibi kirkitli dokuma ürünlerinin üretimi gerçekleştirilmiştir. Kars'a bağlı olan Arpaçay ilçesi ise özellikle tarım ve hayvancılık alanında ekonomisini şekillendirmektedir. Arpaçay, bereketli toprakları ve verimli hayvancılık faaliyetleri sayesinde bu alanda kendine özgü bir kimlik oluşturmuştur. Ayrıca, bu zengin tarım ve hayvancılık kültürü, Kars ve Arpaçay'daki dokuma sanatının da temelini oluştururken, bu sanat, yerel halkın tarihini, kültürünü ve yaşam biçimini yansıtan özgün motiflerle bezenmiş eserler ortaya çıkarmaktadır (Kırzioğlu ve Yazıcı, 1999, s. 41-65).

Kars ilinin Koç Köyü, zengin bir dokuma geleneğine sahip olup, bu köyde özellikle taban halısı ve seccade dokumalar yaygınken, halı yastık örnekleri nadiren görülmektedir. Bu köyde, duvarlara halı asma adeti hâlâ sürdürülmekte ancak günümüzde birçok aile, duvar ve sedirlerde kendi el dokumaları yerine makine yapımı halıları tercih etmektedir. Kaynaklarda köyün kendine has desen özellikleriyle ön plana çıkan yastık halı örneklerine de rastlanmaktadır. Bu yastıklar, aileler tarafından değerli miras olarak kabul edilir ve oturma odalarının duvar kenarlarında, sırt dayama yastığı olarak üretilmektedir. Yastıkların ön yüzleri halı dokuması iken, arka yüzleri kumaş ile kaplıdır ve içleri yünle doldurulmuştur. Bu halı yastıkların 1945-1991 yılları arasında köydeki kadınlar tarafından özenle dokunduğu bilinmektedir. Dokunma tarihlerinden bu yana aktif olarak kullanılan bu halı yastıklar, kaliteleri sayesinde zamanın aşındırıcı etkilerine karşı dayanıklı kalmışlardır (Elver ve Soysaldı, 2021, s. 76).



Görsel 5. Kars İli Arpaçay İlçesinde Bir Haneden Duvar Halısı Halı Yastıklar, (Elver ve Soysaldı, 2021, s. 76).

Bu bölgeye ait, literatürde tespit edilen halı yastıklar, genellikle daha büyük dokumalardan arta kalan materyalleri değerlendirerek ya da çözgülerine eklemeler yaparak seri bir şekilde dokunmaktadır. Halı yastıkların genişliği 52-70 cm arasında, uzunluğu ise 41-110 cm arasında değişiklik göstermektedir. Bu dokumalarda çift düğümlene tekniği, ayrıca simetrik veya Gördes/Türk düğümü olarak da bilinen yöntem, kullanılmıştır. Halıların dokuma yoğunluğu sabit olmayıp, 10 cm² başına düşen düğüm sayısı 22-25x26-29 aralığında değişmektedir. Yün iplikler, köy halkının kendi yetiştirdiği koyunlardan temin edilmektedir. Çözgü iplikleri elle eğrilir ve genellikle çift katlı olmaktadır; yaklaşık olarak 1 cm'ye 6-7 tur “S” bükümü bulunmaktadır. Halıların pile (hav) yüksekliği ise ortalama olarak 7 mm ile 1 cm arasında değişmektedir (Elver ve Soysaldı, 2021, s. 76).



Görsel 6. Kars Yöresi Halı Yastık Örneği, (Elver ve Soysaldı, 2021, s. 78).

Günümüzde, sanayileşmenin etkisiyle Kars bölgesinde olduğu gibi pek çok ilde el yapımı halıcılık neredeyse yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. El dokumaları, dışarıdan gelen ve düşük fiyatlar öneren tüccarlar tarafından alınmış veya modern makine halıları ile takas edilmiştir. Bölgede, devletin bir zamanlar desteklediği halıcılık faaliyetleri, halkın gereksinimlerini karşılamada yetersiz kaldığı için son yıllarda gerçekleştirilmemektedir. Bu durum Kars yöresinde, el yapımı halıcılığın sürdürülebilirliğini ve gelecek nesillere aktarılmasını zorlaştırmaktadır (Elver ve Soysaldı, 2021, s. 95).

Bu çalışmada, Kars yöresine özgü olan yastık dokumaları üzerinde durulmuştur. Maalesef günümüzde bu tür dokumaların üretimi gerçekleştirilmemektedir. Bu dokuma türlerinin yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olmasının sebepleri arasında, kolay taşınabilir olmaları nedeniyle sadece yurtdışında satış potansiyeline sahip olmaları ve üretiminin aktif şekilde yapılmaması gibi etkenler bulunmaktadır. Bu durum, bu özel dokuma türlerinin geleceği açısından endişe verici bir durumu işaret etmektedir.

2.3. Taşpınar Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi

El dokuma halılarının üretimi ile bilinen Taşpınar, Aksaray iline bağlı, il merkezinin güney kısmında, Aksaray'a 27 km mesafede konumlanmış bir kasabadır. E-90 Karayolu geçmişte Taşpınar'ın içinden akarken, sonrasında kasabanın dışına yönlendirilmiştir. Taşpınar, Aksaray-Adana yol güzergahında, E-90 Karayolu'na bitişik, Hasandağı'nın eteklerine yakın bir konumda ve 1113 metre yükseklikte bulunmaktadır. 2000 yılında yapılan nüfus sayımında Taşpınar'ın nüfusu 3589 olarak kaydedilirken, 2010 yılında gerçekleştirilen Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre bu sayı 2671'e düşmüştür (Karatay ve Oyman, 2017).

Aksaray ve civarı, derin kökleri olan bir halı dokuma geleneğine ev sahipliği yapmaktadır. Ancak, bu geleneği aydınlatacak tarihi halıların bulunmaması sebebiyle, bölge yeterince tanınmamıştır. Tarihi kaynaklar ve halıcılık ile ilgili literatür genellikle Aksaray'ın Selçuklu dönemine ait halıcılık faaliyetlerinden bahsetmektedir. Aksaray bölgesindeki halıcılık tarihini, “Selçuklu Dönemi Aksaray Halıcılığı, Osmanlı Dönemi Aksaray Halıcılığı ve Modern Zamanlar Aksaray Halıcılığı” olmak üzere üç döneme ayırmak mümkündür. Günümüzde, Aksaray halıcılığı “Taşpınar Halıları” ismiyle anılmaktadır ve bu adla bilinir hale gelmiştir (Deniz, 2013, s. 177).

Taşpınar adının halıcılık ile anıldığı ilk yazılı kaynak, 1869-70 yıllarına tarihlenen II. Konya Salnamesi'dir. Salnamede Aksaray bölgesiyle ilgili kapsamlı bilgiler sunulurken, kilim ve seccadelerin yanı sıra Taşpınar'da üretilen halıların kalitesinin yüksek olduğuna dair notlar yer alır. Günümüz Taşpınar halılarını değerlendirmek ve tarihî bağlamda incelemek adına, geçmiş örnekleri incelemek istediğimizde, 19. yüzyılın sonlarına tarihlenen ve Eski Ulu Camisi'nde bulunan bir namazlık halının en eski ve tek örnek olduğunu belirtmek mümkündür. Ancak, 1986 yılında gerçekleştirilen bir araştırmada bu halıya ulaşılamamıştır. 1983 yılında camiden hırsızlık sonucu kaybolan üç halıdan biri olabileceği düşünülmektedir (Kaya, 2009, s. 232).

1960'lara kadar Aksaray civarındaki köylerde halı desenleri kendine has bir özelliğe sahipti, ancak bu tarihten itibaren Taşpınar halısı stiline yaygınlaşmaya başladığı gözlemlenmiştir. Günümüzde de Taşpınar halılarında kullanılan desenlerin

çoğunun nasıl ortaya çıktığı kesin olarak bilinmemekle birlikte, yöre köylerinde kullanılmaya başlanan bu desenlerin zaman içinde yapılan yenilikler ve eklemelerle zenginleştiği düşünülmektedir. Örneğin, 1950'lerde Konya ve Kırşehir gibi bölgelerde popüler olan manzara motifleri, 1960'lardan itibaren Taşpınar ve çevresindeki köylerde de kullanılmaya başlanmıştır. Taşpınar halılarında manzara desenlerinin 1950'lerden sonra geliştiği görülmektedir. Büyük olasılıkla, manzara desenleriyle ünlü Kırşehir ve Konya halıları burada bir ilham kaynağı olmuştur, ancak Konya stiline daha baskın bir etkisi olduğu belirtilmektedir (Arık, 1983, s. 23).

Aksaray ve Taşpınar bölgelerinde dokunan halılarda, zaman içinde devam eden en eski süsleme veya motif olarak “Üç Göbekli Halı” deseni bilinir. Bu motif, yerel halk arasında klasik bir desen olarak kabul edilir ve bölgenin halı dokuma geleneğinin kökenlerini temsil etmektedir (Devrim, Nesrin ve Bilal, 2008, s. 171).

Taşpınar'da, doğal boya kullanma geleneği bulunmasına karşın, maliyet etkinliği ve üretim kolaylığı nedeniyle sentetik boyalarla renklendirilmiş hazır ipliklerin de tercih edildiği gözlemlenmiştir. Bu durum, Taşpınar halılarının ipliklerinin doğal boyalarla renklendirilmesi pratiğinin tekrar canlandırılmasına ve doğal boyama yöntemlerinin sürdürülebilir olmasını desteklemek adına çeşitli çabaların yürütülmesini beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, Gazi Üniversitesi'nde “Taşpınar halı ipliklerinin renklendirilmesinde kullanılan doğal boyama tekniklerinin standardizasyonu” konulu bir tez çalışması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Aksaray Üniversitesi ile Taşpınar Halıcılığını Koruma Derneği işbirliğinde, Avrupa Birliği tarafından desteklenen bir hibe projesi başlatılmıştır. Bu proje, doğal boyama süreçlerinin ve yöntemlerinin tekrar hayata geçirilmesi ve Taşpınar halıcılık geleneğinin korunması ve sürdürülmesi amacını taşımaktadır (Soysaldı ve Kayadibi, 2014, s. 59).

Bu çalışmada, Taşpınar yöresine özgü olan yastık dokumaları üzerinde durulmuştur. Maalesef günümüzde bu tür dokumaların üretimi gerçekleştirilmemektedir. Bu dokuma türlerinin yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olmasının sebepleri arasında, kolay taşınabilir olmaları nedeniyle sadece yurtdışında

satış potansiyeline sahip olmaları ve üretiminin aktif şekilde yapılmaması gibi etkenler bulunmaktadır. Bu durum, Taşpınar yöresine özgü yastık dokumalarının geleceği açısından endişe verici bir durumu işaret etmektedir. Bu özel dokuma türlerinin korunması ve canlandırılması için önemli adımlar atılması gerekmektedir.

2.4. Konya Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi

Konya, tarih boyunca Selçuklu ve Osmanlı İmparatorlukları dönemlerinde kilit bir dokuma merkezi olarak bilinmekte ve Cumhuriyet döneminde de bu özelliğini devam ettirmektedir. Konya'da, halıcılık ve dokumacılık geleneği günümüzde de birçok yerleşim yerinde yaşatılmaktadır. Bu yerler arasında Ladik, Karapınar, Hotamış, Ereğli ve daha pek çok bölge bulunur. Bu bölgelerde, coğrafyanın sunduğu imkanlar sayesinde, hayvancılık oldukça yaygındır. Hayvancılığın varlığı, yün gibi dokuma malzemelerine kolay erişimi sağlar. Ayrıca, bölgede bulunan bitki çeşitliliği de doğal boya kaynaklarına olan erişimi kolaylaştırır, bunun da dokumacılığın zengin ve çeşitli olmasına katkıda bulunduğu düşünülmektedir. Konya'nın dokumacılık alanında önemli bir merkez olmasının arkasında, tarihsel zenginliğinin yanı sıra, bölgelerin doğal kaynaklarından ve yerel halkın el becerilerinden etkili bir şekilde yararlanmasının da önemli bir rolü vardır. Dokuma desenleri ve renkleri, Konya'nın kültürel mirasının ve tarihine olan saygısının bir yansıması olarak kabul edilmektedir (Hidayetoğlu ve Akan, 2011, s. 55).

Konya'nın dokumacılık faaliyetleri ile literatürde önemli yeri ilçelerden biri de Sille'dir. Cumhuriyet öncesi dönemde, Sille'de yaklaşık 1000 halı dokuma tezgâhı faaliyet gösterdiği ancak, Cumhuriyet'in ilanının ardından Sille'deki Rum nüfusunun Yunanistan'ın Pire ve Korfu bölgelerine göç ettirilmesiyle birlikte, halı dokuma tezgâhlarının sayısında yaklaşık %90'lık bir azalma yaşandığı tespit edilmiştir. Bu durum, Sille'nin halı dokumacılığındaki prestijini ve önemini zamanla zayıflatmaya başlatmıştır. Bu süreçte bölgenin, bir zamanlar oldukça canlı olan dokuma kültürünü zamanla kaybetmeye başladığı bilinmektedir (Sönmez, 2003, s. 21-24).

1940 yılında yayınlanan bir kaynakta belirtildiğine göre, bitkisel boyar maddelerin bol oluşu sebebiyle Konya ve çevresinde halıcılık oldukça gelişmiş. Özellikle Sızma, Lâdik, Sille ve Sarayönü bölgelerinde yetişen kökboya ve zencifre

bitkilerinden elde edilen kırmızı boya, halı dokumacılığının bu alanlarda yaygınlaşmasına katkı sağlamış. Konya ve civarında üretilen halıların, Anadolu halıcılığı içerisinde, özellikle Lâdik halıları olmak üzere, önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. 1940 yılında Konya’da dokunan halıların başlıca türleri arasında; Konya-Mezarlıklı, Konya-Lâdik, Konya-Karapınar, Konya-Keçimuhsine, Konya-Sille, Konya-Kavak, Konya-Saray, Konya-İnlice, Konya-Karaman, Konya-Akşehir veya Bermende gibi isimlerle anılan halılar bulunmaktadır. Konya dokumaları arasında, ayrıca Karaman ilçesinden gelen seccade ve kilimler de ünlüdür. Yörükler tarafından bu bölgelerde dokunan kilimler, büyük miktarlarda Avrupa’ya ihraç edilmiş. Bu yüzden, bu kilimlere Avrupa’da “Karaman” ismi verilmiş. Konya ve çevresinin zengin halı dokuma kültürü, renk ve desen çeşitliliği ile tarih boyunca önemini korumuştur (Hidayetoğlu ve Akan, 2011, s. 56).

“Beşkardeşler Köyü”nde çeşitli kilimler ve cicimlerin dokunduğu belirtilmektedir. Konya ve çevresinde 1. Dünya Savaşından önce yalnız Bilecik ve Karapınar’da 200 çift taban, 500 seccade, 200 yastık, 200 kilim, 50 cicim, 5 yolluk halısı yıllık olarak imal edilmekte iken, 1940 yılında yapılan imalat bunun çok gerisindedir. 1936 yılından sonra alım-satım fiyatlarında yükselme görülse de fiyat itibari ile yapağı satmanın halka daha kârlı görünmesi, birçok tezgâhın işlerini tatil etmelerine yol açmıştır. 1937’de Akşehir’de Isparta halıları desen ve kaliteleri örnek alınarak işi yapmak üzere Mehmet Gürkan adında bir şahıs tarafından teşebbüse geçilmiştir. 1940 yılında halen bu teşebbüsle Akşehir merkeziyle Bermende Köyünde işletilen 40 tezgâhta, 120 kadın işçi çalıştırılmakta ve ayda 120 metrekaare hah dokunmaktadır. Bu halıların yıkanmaları Isparta’da yaptırılmaktadır” (Altan, 1940, s. 218).

Bu çalışmada, Konya yöresine özgü olan yastık dokumaları üzerinde odaklanılmıştır. Ne yazık ki, günümüzde bu özel dokuma türünün üretimi durmuştur. Bu dokuma türünün yok olma riski altında olmasının sebepleri arasında, taşınması kolay olması nedeniyle sadece yurtdışında satış potansiyeline sahip olması ve aktif üretimin yapılmaması gibi faktörler yer almaktadır. Bu durum, Konya yöresine özgü yastık dokumalarının geleceği açısından endişe verici bir durumu göstermektedir. Bu

özel dokuma türünün korunması ve canlandırılması için önemli çaba sarf edilmesi gerekmektedir.

2.5. Niğde Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi

Niğde, tarihin derinliklerinden gelen bir kültürel mirasa sahip olup, zaman içerisinde birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve önemli halı dokuma merkezlerinden biri olarak kabul edilen bir şehrimizdir. Niğde ve civar bölgelerde, dokuma tezgahlarına yerel dilde “ısdar” denilmektedir. Eskiden sarma tipi tezgahlar kullanılırken, modern zamanlarda germe tezgahlar tercih edilmeye başladığı bilinmektedir. Niğde’de halı dokuma sanatının kökleri çok eskiye dayanmaktadır. Dokuma konusunda tecrübeli olan dokuyucular, farklı dokuma örneklerinden esinlenerek kendi özgün desenlerinin olduğu örneklerini tasarlamışlardır. Bu desenler, ya kareli kağıtlara çizilip renklendirilerek dokumalarda desen rehberi olarak kullanılmış ya da daha küçük dokuma örneklerine aktararak desen referansı olarak kullanılmıştır. Bu küçük dokuma örneklerine, yani halı dokuma örneklerine baktığımızda, içlerinde çeşitli desen kompozisyonlarını görebiliriz. Niğde ve çevresinde halı dokuma, tarihsel olarak halk için önemli bir geçim kaynağı olduğu bilinmektedir. Halılar, sadece kullanım amaçlı değil, aynı zamanda sanatsal değeri olan eserler olarak da kabul görmektedir. Niğde halıları, bu geleneğin zenginliğini ve çeşitliliğini günümüzde de yansıtmaya devam etmektedir (Karatay, 2022b, s. 203).

“Nevşehir, Niğde, Konya yöresi halılarının kompozisyonlarındaki başarı, renklerin yüzeydeki seçici dağılımları ile mükemmeliyete ulaşmıştır. Yöre insanının sadece etrafındaki imkânlarla elde ettiği renkleri, halının yüzeyinde yan yana gelişinden dolayı oldukça doğru değerlendirdiği görülür” (Çiloğlu, 1999, s. 98).

Kirkitli dokumalar adıyla anılan halı ve kilim dokuma sanatının, Niğde bölgesindeki geçmişi çok eski zamanlara dayanmaktadır. Yörenin sakinleri, bu sanatı kuşaktan kuşağa aktararak korumuşlardır. Halı ve kilim dokumacılığında, yerel halkın yetiştirdiği koyunlardan elde edilen yün, dokumanın temel ham maddesi olarak kullanılmıştır. Niğde’nin merkez bölgelerinin yanı sıra, köy ve kasabalarında da dokuma geleneği yaşatılmaktadır. Yöresel dokumalarda kullanılan yün, doğal ve sürdürülebilir bir kaynak olması sebebiyle, dokumaların kalitesine ve dayanıklılığına

katkı sağlamaktadır. Dokuma, Niğde halkının sosyal ve ekonomik yaşantısının da bir parçasıdır. Köylerde ve kasabalarda, dokumacılık ailelerin ek gelir kaynaklarından biri olurken, aynı zamanda yöresel kültürün ve sanatın da yaşatılmasına katkı sağlamaktadır. Niğde'deki bu zengin dokuma mirası, bölgenin kültürel kimliğinin bir yansımasıdır (Karatay, 2022a, s. 2520).

Niğde'nin Bor ilçesine bağlı olan Kılavuz köyü, bir zamanlar halı ve kilim dokumacılığı ile tanınan aktif bir dokuma merkeziydi. Ancak günümüzde, köydeki dokuma geleneği ne yazık ki neredeyse tamamen kaybolmuş durumda. Eskiden her evde yer alan dokuma tezgâhları, çeşitli nedenlerle ya sökülmüş ve yakılmış ya da başka amaçlar için kullanılarak dokuma işlevlerini yitirmişlerdir. Dokuma için kullanılan ipliklerin bir kısmı depolarda unutulmuş ve zamanla çürümeye başlamıştır. Köyde kalan son dokuma örnekleri incelendiğinde, bu eserlerin değerinin ve köyün dokuma tarihindeki yerinin anlaşıldığı görülmektedir. Kılavuz köyünün bu durumu, modern zamanların geleneksel el sanatları üzerindeki etkisini göstermektedir. Dokumacılık, sadece bir geçim kaynağı olarak değil, aynı zamanda bir kültürel miras ve sanat formu olarak da önemlidir. Bu tür el sanatlarının kaybolması, yerel kültür ve tarih açısından da bir kayıptır. Kılavuz köyü örneği, geleneksel dokumacılığı ve diğer el sanatlarını koruma ve canlandırma gerekliliğinin önemini vurgulamaktadır (Karatay, 2022a, s. 2521).

Niğde'de üretilen halılarda, malzeme olarak esasen yün tercih edilmiştir. Ancak, 1900'lerin başlarında başlayarak 1960-65 yıllarına kadar olan dönemde, atkı ve çözgü ipliği olarak pamuk da kullanılmıştır. Günümüzde ise halı üretiminde tamamen yün malzemeye geri dönüldüğü bilinmektedir. Niğde bölgesinde dokunan halılarda Türk düğümü tekniği uygulanırken, dm² başına düğüm sayısı ortalama olarak en yönünde 28-32 arasında, boy yönünde ise 28-37 arasında değişmektedir. Halı ve kilim renklerinde ise kırmızı, sarı ve mavi tonlarının yanı sıra siyah ve beyaz renkler oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır. Niğde halılarının bu özellikleri, bölgenin zengin dokuma kültürünün ve geleneksel tekniklerin bir yansımasıdır. Renk ve malzeme seçimleri, bölgesel karakteristikleri ve tarihsel süreçleri yansıtan önemli unsurlardır (Çelik, 2005, s. 507-508).

Bu çalışmada, Niğde yöresine özgü olan yastık dokumaları üzerinde detaylı bir şekilde odaklanılmıştır. Ne yazık ki, günümüzde bu benzersiz dokuma türünün üretimi tamamen sona ermiştir. Yastık dokumalarının kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya olmasının nedenleri arasında, kolay taşınabilir olması sebebiyle sadece yurtdışında satış potansiyeline sahip olması ve aktif üretimin yapılmaması gibi etkenler bulunmaktadır. Bu durum, Niğde yöresine özgü yastık dokumalarının geleceği açısından endişe verici bir durumu ifade etmektedir.

2.6. Kırşehir Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi

Kırşehir, tarihsel dönemler boyunca farklı krallıklara ve Türk kabilelerine ev sahipliği yapmış olan, Anadolu'nun kalbinde yer alan şirin bir şehirdir. Coğrafi konumu sebebiyle, Kırşehir, antik çağlardan beri bir yerleşim bölgesi olmuştur ve Anadolu'nun Türkler tarafından yurt edinilmesiyle birlikte, pek çok aşiret, topluluk ve Türk boyunun da merkezi haline gelmiştir. Kırşehir, edebiyat ve mistisizm alanında büyük isimlerin yetiştiği bir yerdir. Aşık Paşa, Gülşehri, Yunus Emre, Ahi Evran Veli gibi önemli şahsiyetler bu coğrafyada yetişmiş ve eserlerini bu topraklarda üretmişlerdir. Bu, şehrin kültürel tarihine büyük değer katmaktadır. Aynı zamanda, Kırşehir, müzik alanında da büyük ustaları yetiştirmiş bir bölgedir. Muharrem Ertaş, Neşet Ertaş, Çekiç Ali gibi saz ve söz ustaları bu topraklarda yetişmiştir. Abdallık geleneğinin yaşatıldığı bu şehir, bir müzik okulu niteliğinde de değerlendirilebilir. Kırşehir, kültürel mirasımızın hem atalarımızdan kalan değerlerini hem de bu değerlerin canlı tutulduğu ateşini bir arada barındıran nadide bir kültür şehridir. Tarihi ve kültürel zenginliği ile Kırşehir, Anadolu'nun kıymetli bir parçasıdır (Erdoğan, 2021, s. 189)

Kırşehir bölgesi, zengin dokumacılık geleneği ile bilinir ve bu geleneğin kökenleri 17. yüzyıla kadar uzanır. 19. yüzyılda Kırşehir'de dokumacılık, kentin sanayisinde önde gelen bir sektör haline gelmiştir. Yerel halk, özellikle halı ve namazlık dokuma konusunda büyük bir uzmanlık geliştirmiştir. Geniş üretim tesislerinin yanı sıra, evlerde manuel dokuma tezgâhları da bulunmaktadır. Bu tezgâh ve atölyelerde, İran halılarına benzer desenlerde halılar, oda kaplamaları, pencere ve kapı süslemeleri, koltuk, sandalye ve yastık kaplamaları, değişik boyutlarda torbalar ve heybeler üretilmektedir. Yün, bu dokumalarda ana malzeme olmakla birlikte,

tiftik (angora keçi yünü) de kullanımı yaygındır. Bu sayede, Kırşehir yöresi, el emeği ve özgün tasarımlarla zenginleşen dokumacılık alanında tarih boyunca önemli bir yer tutmuştur. Yerel dokumacılık geleneği, halkın yaşam tarzının ve kültürel mirasının bir yansıması olarak kabul edilmektedir (Mıstanlıoğlu, 2004, s. 133-159).

“Dokumacılığın Kırşehir ekonomisinde önemli bir yeri olmasından dolayı bu sanayi dalının üretim gelirlerinin daha düzenli yürütülmesi için mensucat komisyonu kurulmuştur” (Mıstanlıoğlu, 2004, s. 133-159).

Kırşehir'deki dokumacılık geleneği, Türklerin Anadolu'ya göç ettikleri dönemde başlamış ve Selçuklular zamanında, iç karışıklıkları önlemek amacıyla bölgeye yerleştirilen aşiretler aracılığıyla yaygınlaşmıştır. 13. yüzyılın başlarında, Ahilik Teşkilatı ve Anadolu Bacıları Teşkilatı'nın kurulmasıyla birlikte Kırşehir bölgesinde dokumacılık, köklü bir geleneğe dönüşmüştür. Bu dönemde yaygı, halı yastık, halı minder, duvar kilimi, sedir kilimi, yüklük örtüsü, seccade ve namazlık gibi çeşitli ürünler dokunmaya başlanmıştır ve bu ürünler bölge halkı için önemli bir geçim kaynağı olmuştur. 1950'li yıllarda Kırşehir halılarında pamuk ipliği kullanımının artması, 1960'lı yıllarda ise Avrupa'ya insan göçünün başlaması, Kırşehir'deki dokumacılık geleneğinde değişikliklere yol açmıştır. Ayrıca, okuryazarlık oranının artması, mobilya kullanımının yaygınlaşması ve hazır ürünlerin daha ucuz olması gibi faktörlerin, Kırşehir'de dokumacılık geleneğini olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir (Etikan, Ölmez, Kılıçaslan ve Şahin, 2020, s. 228-261).

Kırşehir yöresinde özgün bir dokuma tekniği olan sumak dokuma tekniği ile üretilen yastıklar, “Kayme yastık” olarak adlandırılmaktadır. Bu yastıklar, karmaşık dokuma süreçlerini ve yerel hüneri yansıtan zengin motiflerle dikkat çekmektedir. Kayme yastıklarının yapımında kullanılan atkı, çözgü ve desen iplikleri yün malzemeden yapılmaktadır. Yün iplikler, doğal boyalarla renklendirilerek canlı ve sıcak tonlar elde edilmesini sağlamaktadır. Kayme yastıklar, genellikle yerel tarih ve kültürden esinlenen motiflerle süslenmektedir. Bu motifler, yöre halkının yaşam tarzını, inançlarını ve geleneklerini yansıtmaktadır. Bu yastık türlerinin Kırşehir yöresinin el sanatları mirası açısından büyük değere sahip olduğu düşünülmektedir.

Günümüzde, bu tür dokuma ürünlerinin üretiminin azalması, Kırşehir'in kültürel mirasının korunması açısından önemli bir kayıp anlamına gelmektedir (Etikan, 2022, s. 252-258).

Bu çalışmada, Kırşehir yöresine ait yastık dokumaları üzerine bir inceleme gerçekleştirilmiştir. Araştırmamda, bu dokumaları desen, renk, boyut ve kalite açısından detaylı bir şekilde analiz ettim. Desenlerin çeşitliliği ve anlamı, renklerin kombinasyonu ve simgeselliği, boyutların kullanım amacına uygunluğu ve dokumaların genel kalitesi, yaptığım incelemenin temel odak noktalarıdır.

Maalesef, bu eşsiz dokuma türünün günümüzde üretimi neredeyse durma noktasına gelmiştir. Kırşehir yastık dokumalarının kaybolma riskiyle karşı karşıya olmasının altında yatan sebepler arasında, uluslararası pazarda talep görmesine rağmen yurt içindeki talebin az olması ve aktif üretimin yapılmaması gibi faktörler bulunmaktadır. Bu, Kırşehir'e özgü yastık dokumalarının geleceği için kaygı verici bir durum oluşturmaktadır.

Kırşehir yastık dokumalarının tarihi ve kültürel değeri göz önünde bulundurulduğunda, bu el sanatının korunması ve gelecek nesillere aktarılması büyük önem taşımaktadır. Bu noktada, yerel ve ulusal düzeyde alınacak tedbirler ve bu alandaki farkındalığın artırılması kritik öneme sahiptir.

2.7. Gaziantep Yöresi Dokuma Kültürü ve Tarihi

Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yerleşik olan Gaziantep, coğrafi anlamda kritik bir pozisyona sahip olduğu bilinmektedir. Yüzölçümü açısından Türkiye genelinde altıncı sırada bulunurken, Güneydoğu Anadolu Bölgesi içerisinde en geniş alana yayılan şehir olduğu kaydedilmektedir (Özbadem, Okkıran, Gökçek ve Doygun, 2014, s. 233).

Gaziantep; küresel ölçekte, ilk uygarlıkların filizlendiği Mezopotamya ile Akdeniz bölgesi arasında kritik bir konuma sahip olan Gaziantep, antik çağlardan günümüze uzanan zaman diliminde bir dizi medeniyetin yuvası olmuş tarihî bir şehirdir (Ulusoy ve Turan, 2016, s. 15). Bölgede var olan çeşitli uygarlıkların, tarih boyunca binlerce yıl süren birikimlerini kullanarak şekillendirdikleri zengin kültür, Gaziantep'i ayıran ve özgün kılan kritik öğelerden biridir. Günümüzde, Gaziantep'in

kendine özgü kültürünü ve geleneksel değerlerini sürdüren çeşitli kültürel miras unsurları bulunmaktadır. Gaziantep lehçesi, yerel mutfağı, geleneksel kıyafetler, ritüeller, tarihi yapılar ve dokular, geleneksel üretim teknikleri kullanılarak üretilen el sanatları, bu şehrin kültürünü canlı tutan ve modern zamanlara taşıyan kültürel mirasın sadece birkaç örneğini oluşturmaktadır. Gaziantep, coğrafi konumunun sağladığı çeşitlilik ile zengin bir kültürel yapıya sahip olduğu bilinmektedir ve bu nedenle geleneklerin korunduğu, tarihsel el sanatlarının titizlikle sürdürüldüğü önemli kültürel merkezlerden biri olarak kabul edilmektedir (Söylemezoğlu ve Karakulah, 2020, s. 173-189).

Türkiye'nin el sanatları geleneği, motifler, dokuma ve işleme teknikleri açısından bölgesel çeşitlilik gösterirken, bu sanatlar toplumda önemli kültürel değerlere sahiptir ve bazen “Türk işi”, “Antep işi” gibi adlarla da yerelleştiği bilinmektedir. Gaziantep bölgesinde, çoğunlukla çeyiz amaçlı üretilen ve Antep işi olarak adlandırılan el işlemleri, üretim süreçlerinde gösterilen emek, kullanılan işleme teknikleri, motifler ve desen çeşitliliği ile öne çıkmaktadır. Antep işi, bölgelere özgü olan ve bu nedenle bölgenin adını taşıyan el sanatları kategorisine dahildir. Bu bağlamda, Antep işi, İngiliz danteli veya Fransız küpürü gibi ulusal adlarla anılan işleme teknikleriyle paralellik gösterir ve benzer şekilde değerlendirilmelidir. Nevzat Tazebay'ın “Antep İşinin Mahiyeti” başlıklı makalesinde, Antep işinin de “Fransız Goblen” ve “İsviçre Goblen” gibi örneklerde olduğu gibi bir bölge adı taşıdığını belirtir. Tazebay'a göre, bu adlandırma hem sanatın o bölgede gelişip yayıldığını ifade etmek, hem de bu sanatın tanıtımına katkıda bulunanlara teşekkür amacı taşır. 1960 yılında yapılan bir incelemede Tazebay, Antep işi ve kullanım alanları hakkında değerlendirmelerde bulunmuştur. Bu incelemede, Antep işlerinin şehir merkezinden ziyade çevre köylerdeki giyimde yaygın olduğunu, bu geleneksel kıyafetlerin üzerinde Antep işi süslemelerin kullanıldığını belirtmiştir. Bu veriler, Antep işinin bölgede tarihsel ve kültürel bir öneme sahip olduğunu göstermektedir (Tazebay, 1960).

“Giyim bir milletin zevkini gösterir ve birçok sanatlar giyim için çalışır. Dokuma, örgü, işleme gibi Gaziantep işinin de eskiden giyime ait süsleme sanatı olup da sonraları bir kol halinde Gaziantep işi adile meydana çıkmış

olması kuvvetle muhtemeldir... Köyde genç kızlar müstakbel eşleri için cihaz eşyaları meyanında karma nakışlarla süslü giyim eşyasında bir yelek bulunur. Bu işlemeli parçadan birinin kadınlara ait bir baş örtüsü (müşevveş) ve diğerinin erkek giyimine ait bir parça olmasıyla ayrılır. Fakat bunda güdülen maksat birdir. Ve milli bir geleneğin devamını gösterir. Her iki nakış için de sarf edilen emek ve gösterilmesi lazım gelen maharet bir genç kızın istikbali ile ilgilidir” (Tazebay, 1960, s. 18)

Antep işlemleri, tarih boyunca genellikle kızların çeyizlerinde yer alacak ve hediye olarak kullanılacak ürünler olarak görülmektedir. Bu bağlamda, tarihsel gelişim süreci boyunca, evlenmeye hazırlanan genç kızların çocuk yaşlardan itibaren bu sanatı öğrenmeye ve uygulamaya başlamaları yaygın bir durumdur. Antep işlemleri, zaman içinde çeşitlenirken, motiflerin adlarına ek olarak, işlemeyi yapan kişinin veya yerin özelliklerine göre de farklı isimlendirmeler almıştır. Bu türden bir adlandırma örneği, 'hastane işi' olarak anılan Antep işlemleridir (Öner, 2017, s. 238).

“1880’li yıllarda Amerikan Hastanesi atölye çalışmaları başlatılmış, ancak kızın kendi el emeğini yabancı birine sunması toplumda hoş karşılanmadığı için kurulan atölyede çalışacak kadın bulunamamıştır, işlemleri hasta bakıcılara öğretmeye çalışmışlar ancak çokta başarılı olamamışlardır. Daha sonra Antepli halktan biri ‘iş evi’ diye bilinen atölyeler açmış halkın dışarıya iş işlemlerini sağlayıp ticari amaçlı çalışmalar başlamıştır. Bu nakışı 1900’lü yıllara kadar öğrenme şekli hep anneden kızı usta çırak ilişkisi içinde öğretilerek sürdürülmüştür” (Köylüoğlu, 2009, s. 142).

Gaziantep yöresine ait dokuma sanatları içerisinde en çok ilgi çeken ve yöreyi literatüre dahil en önemli dokuma türü kutnu kumaşlar olarak geçmektedir. Çeyiz geleneği ile bağlantılı olan “Antep işi” dokumaların yanında bu yörede her ne kadar halı yastıkların üretimi ve kullanımı görülüyor olsa da literatürde bu tür dokumalar ile ilgili ayrıntılı bilgi bulunamamıştır. Yöreye ait yastık halılarına çoğunlukla internet satış sitelerinde rastlanmaktadır. Yörenin ünlü olan dokuma türleri hakkında yapılan araştırmalar çok yoğun olmasına rağmen, azalmakta ve yok olma tehlikesi ile

karşı karşıya olan yastık halılarının da yapılacak araştırmalar ile literatüre kazandırılması büyük önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, Gaziantep bölgesine özgü bir adet yastık dokuması incelenmiştir. Araştırmada, bu örneğin desen, renk, boyut ve kalite kriterleri temel alınarak detaylı bir analiz yapılmıştır. Desenlerin çeşitliliği ve içerdiği sembolizm, renk kombinasyonları, boyutların kullanım amacı ile uyumu ve dokuma kalitesi, analizin ana unsurları olarak ele alınmıştır.

Günümüzde, Gaziantep bölgesine has bu dokuma türünün üretiminin azaldığı gözlemlenmektedir. Gaziantep yastık dokumalarının üretiminin azalmasının nedenleri arasında, uluslararası pazarlarda ilgi görmesine rağmen yerel talebin düşüklüğü ve sınırlı üretim faaliyetleri bulunmaktadır. Bu durum, Gaziantep yastık dokumalarının sürdürülebilirliği açısından dikkate alınması gereken bir durumdur.

Gaziantep yastık dokumalarının tarihi ve kültürel değeri göz önünde bulundurulduğunda, bu dokuma türünün korunması ve gelecek nesillere aktarılması önem arz etmektedir. Yerel ve ulusal düzeyde alınacak tedbirler ve bu alanda farkındalığın artırılması, Gaziantep yastık dokumalarının korunması açısından kritik önem taşımaktadır.

3. KİLİMCİ NEJDET KOLEKSİYONUNDA TESPİT EDİLEN YASTIK DOKUMALARININ ANALİZLERİ VE YÜZEY ALAN ŞEMALARININ ÇİZİMLERİ

Bahtılı Mahallesi, Konyaaltı, Antalya'da gerçekleştirdiğim alan araştırması, halı koleksiyoncusu Kilimci Nejdet'e ait yastık halılarını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu yastık halılar yörelerine göre başlıklandırılarak; boyut, kalite, desen ve yıpranma durumlarına göre incelenmiştir.

Kilimci Nejdet ismindeki Halı-Kilim mağazası ve koleksiyonu, Bahtılı Mahallesi Atatürk Caddesi No:476'de yer almaktadır. Mağazanın sahibi olan Nejdet Akpınar, 1972 doğumlu olup Mimar Sinan Üniversitesi'nde Sosyoloji bölümünden 1998 yılında lisans eğitimini tamamladığını, ayrıca, 1999 yılında Boğaziçi Üniversitesi'nde psikoloji alanında yüksek lisans yaptığını belirtmiştir.

Halı-kilim koleksiyonculuğuna hobi olarak başlayan Akpınar, bu hobisini zamanla mesleğe dönüştürmüştür. Daha önceleri Ankara ve İzmir'de faaliyet gösterdiğini, son 1 yıldır bulundukları konumda işlerine devam ettiğini belirtmiştir. Özellikle Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden halı ve kilimleri toplayarak profesyonel koleksiyoncular aracılığıyla elde ettiği ürünlerin bir kısmını satışa sunmaktadır. Nadir ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan ürünlerin bir kısmını ise mağazasının arşiv bölümünde muhafaza etmektedir. Ayrıca, bazı halı ve kilimleri tamir veya yıkama gibi işlemlerden geçirerek canlandırıldığını ifade etmektedir.

Nejdet Akpınar; satışını yaptığı ürünlerin %99'unu yurtdışına gönderdiğini, özellikle Amerika'ya yoğun bir satış gerçekleştirdiklerini ifade etmektedir. Şu anda mağazasında 250.000 TL değerinde uzun süredir bekleyen bir halı bulunmaktadır ve henüz bu halının satışını gerçekleştirmediğini belirtmektedir. Nejdet AKPINAR'ın müşterilerinin büyük bir kısmını yurtdışından gelen talepler oluşturmaktadır, özellikle Amerika pazarında popülerlik kazanmıştır. Son yıllarda, pazarda kilim dokumaların yerini halıların aldığını belirtmiştir. Satışların çoğunluğu internet üzerinden gerçekleştirilmektedir. Mağazada yaklaşık 2000 parça el dokuması halı, kilim ve cicim gibi ürünler bulunduğunu ifade etmiştir. İş yerinin büyüklüğü ise yaklaşık 240 m2'dir.

3.1. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örnekleri



Görsel 7. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 4698

Çizim 1. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 1. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 4698

Örnek Sıra No:	1	Arşiv Numarası:	4698
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Tespit Edildiği Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih:	Bilinmiyor	Dokuyucusu:	Bilinmiyor
Dokumanın Durumu:	Yıpranmış		
Boyutları (cm):	En: 49 cm	Boy: 91 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 36	Boy: 36	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri:	Mavi, Kırmızı, Kahverengi, Krem, Turuncu	Kullanılan Dokuma Tekniği:	Halı
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış (x)	Overlock (x)	Onarım Görmüş (x)
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)	Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022		
Genel Açıklama: Zeminde kırmızı ve mavi renklerin hâkim olduğu bu yastık dokuma örneğinin tasarımında geometrik ve bitkisel motifler bir arada kullanılmıştır. Yüzeyde, karşılıklı simetrik konumlandırılan koçboynuzu motifleriyle iki adet madalyon oluşturduğu görülmektedir. Yastığın ince bordürü zikzak süslemelerle dikkat çekerken, etrafını daha ince bir sedef süsleme çevrelemektedir. Dokumanın alt ve üst kısmında yer alan yatay bantlar içerisine ters ve düz pozisyonlarda bitkisel motiflerin işlendiği görülmektedir. Zeminin köşe ve orta kısımlarında ise sekiz kollu Selçuklu yıldızı motifine yer verilmiştir.			



Görsel 8. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5157

Çizim 2. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 2. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5157

Örnek Sıra No:	2	Arşiv Numarası:	5157
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Yıpranmış
Boyutları (cm):	En: 56 cm	Boy: 118 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 34	Boy: 35	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk	Atkı: Pamuk	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, sarı, siyah, turuncu, beyaz	Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı		
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış (x)	Overlock (x)	Onarım Görmüş (x)
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)	Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022		
Genel Açıklama: Bu yastık dokuma örneğinde kırmızı zemin rengi hakimdir ve geometrik ile bitkisel motifler bir arada kullanılmıştır. Koçboynuzu motiflerinin karşılıklı simetrik bir şekilde konumlandırılmasıyla yüzeyde iki adet madalyon oluşturulmuştur. Yastığın ince bordür kısmında zikzak motifleri dikkat çekerken, bu bordürü çevreleyen daha ince bir sedef bulunmaktadır. Dokumanın hem altında hem de üstünde yer alan yatay bantlar içerisinde, ters ve düz pozisyonlardaki, turuncu, kırmızı ve beyaz zemin renklerine sahip geometrik formlar içerisinde uygulanan, bitkisel motiflerin geometrik formda kullanıldığı bir kompozisyon görülmektedir.			



Görsel 9. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5160

Çizim 3. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 3. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5160

Örnek Sıra No:	3	Arşiv Numarası:	5160
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Yıpranmış, renk solmaları var.
Boyutları (cm):	En: 55 cm	Boy: 105 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 33	Boy: 34	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, siyah, krem, turuncu, pembe		Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış (x)	Overlock (x)	Onarım Görmüş (x)
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)		Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: Bu yastık dokuma örneğinde hâkim olan renkler kırmızı ve turuncudur ve tasarımında hem geometrik hem de bitkisel motifler bir arada yer almıştır. Yüzeyde, koçboynuzu motifleri karşılıklı ve simetrik bir şekilde konumlanarak iki adet madalyon oluşturmaktadır. İnce bordürde zikzak motifleri görülürken, bu bordürü daha ince bir sedef çevrelemektedir. Alt ve üst kısımlardaki yatay bantlarda içerisinde ters ve düz geometrik formlar içinde, pembe ve krem zeminler üzerine uygulanan geometrik formda bitkisel motifler dikkat çekmektedir. Zeminin köşelerinde ve ortasında sekiz kollu Selçuklu yıldızı motifi bu örnekte de görülmektedir.			



Görsel 10. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5309

Çizim 4. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 4. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5309

Örnek Sıra No:	4	Arşiv Numarası:	5309
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah.
			Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor		Dokuyucusu: Bilinmiyor	Dokumanın Durumu: Yıpranmış, renk solmaları görülmemekte
Boyutları (cm):	En: 52 cm	Boy: 99 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 35	Boy: 34	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, siyah, krem, gri		Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış (x)	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)		Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: Kırmızı ve krem renklerin hâkim olduğu bu yastık dokuma örneğinde, diğer Denizli/Çal yöresi yastık dokumalarında olduğu gibi geometrik ve bitkisel motifler bir arada kullanılmıştır. Yüzeyde, içerisinde koçboynuzu motifinin karşılıklı ve simetrik kullanılmasıyla oluşturulan kompozisyonun olduğu iki adet madalyon görülmektedir. Yastık dokumanın ince bordüründe zikzaklardan oluşan süslemeler ve bu bordürü çevreleyen ince bir sedeften oluşan yüzey alan süslemesi görülmektedir. Dokumanın alt ve üst kısmında yatay bantlar ve bu bantların içerisinde ters ve düz şekilde uygulanan, bitkisel motiflerden oluşan bir kompozisyon kullanılmış olup, dokuma zemininde köşelerde ve ortalarda sekiz kollu Selçuklu yıldızı kullanıldığı görülmektedir.			



Görsel 11. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5679

Çizim 5. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 5. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5679

Örnek Sıra No:	5	Arşiv Numarası:	5679
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah.
			Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor		Dokuyucusu: Bilinmiyor	Dokumanın Durumu: Yıpranmış
Boyutları (cm):	En: 55 cm	Boy: 105 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 33	Boy: 32	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, mavi, turuncu, kahverengi, lacivert, siyah		Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış (x)	Overlock (x)	Onarım Görmüş (x)
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)		Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama:			
Kırmızı ve turuncu zemin renginin tercih edildiği görülen bu yastık dokuma örneğinde, geometrik ve bitkisel motifler bir arada kullanılmaktadır. 5309 arşiv numaralı örnekte görüldüğü gibi bu örnekte de koçboynuzu motifleri, karşılıklı ve simetrik bir biçimde konumlandırılarak yüzeyde iki adet madalyon oluşturmaktadır. Yatay bantlarda, mavi, turuncu ve yeşil zemin renkleriyle, ters ve düz pozisyonlarda uygulanan geometrik form içerisindeki bitkisel motifler öne çıkmaktadır. Yastığın ince bordür kısmında zikzak motifleri ve bu bordürü çevreleyen daha ince bir sedef görülmektedir. Zemindeki köşe ve orta kısımlarda, kırmızı zemin üzerine işlenmiş sekiz kollu Selçuklu yıldızı motifine rastlanmaktadır.			



Görsel 12. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 6613

Çizim 6. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 6. Denizli/Çal Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 6613

Örnek Sıra No:	6	Arşiv Numarası:	6613
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam
Boyutları (cm):	En: 54 cm		Boy: 110 cm
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 30		Boy: 28
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, Mavi, Sarı, Siyah, Pembe, Turuncu		Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()	Overlock ()	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)		Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: Bu yastık dokuma örneğinde Kırmızı zemin üzerine bitki ve hayvan figürlerinden bir kompozisyon bulunmaktadır. Dokumanın orta kısmında birbirilerine bakan, simetrik olarak dokunmuş aslan figürleri görülmektedir. Aslan figürlerinin yanlarından, dokumanın başlangıç ve bitiş kısmında, ters simetrik olarak bitkisel bezemeler dokunduğu görülmektedir. Yine aslan figürlerinin yanında, dokumam sağ ve sol tarafında “Maşallah” ve “Allah Korusun” yazıları göze çarpmaktadır. Denizli/Çal yöresine ait bu yastık dokuma örneği; incelenen diğer Denizli/Çal yastık dokuması örneklerinden daha farklı bir kompozisyona sahip olmakla birlikte, kaynak kişi tarafından bu örneğin Denizli/Çal yöresinde sipariş üzerine dokunduğu bilgisi aktarılmıştır.			

3.2. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örnekleri



Görsel 13. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 4374

Çizim 7. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 7. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 4374

Örnek Sıra No:	7	Arşiv Numarası:	4374
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam
Boyutları (cm):	En: 49 cm	Boy: 90 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 32	Boy: 33	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Yün	Atkı: Yün/Orlon	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kahverengi, Pembe, Yeşil, Turuncu, Pembe, Mavi, Sarı	Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı		
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)	Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022		
Genel Açıklama: Kars yöresine ait olan yastık dokuma örneğinin zemin kısmında çift mihraplı yüzey bölünmesi içerisine geometrik motiflerin simetrik olarak yerleştirildiği görülmektedir. Dokumanın zemininde tüm köşelerde simetrik bir şekilde yerleştirilmiş sekiz kollu Selçuklu yıldızı görülmektedir. Zeminde görülen dikdörtgen madalyonun başlangıç ve bitiş kısmında göz motifleri görülmektedir. Tüm yüzeyi saracak şekilde kalın bir bordür ve bu bordür içerisinde geometrik motiflerin kullanıldığı bir kompozisyon hakimdir. Dokumanın iç zeminin köşelerinde görülen pembe, sarı ve yeşil renklerden oluşan Selçuklu yıldızı motifine, kaynak kişi Nejdet AKPINAR tarafından Kars yöresine ait olduğu bilgisi aktarılan diğer dokumalarda rastlanmamaktadır.			



Görsel 14. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 4688

Çizim 8. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 8. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 4688

Örnek Sıra No:	8	Arşiv Numarası:	4688
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam
Boyutları (cm):	En: 54 cm	Boy: 95 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 32	Boy: 33	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Yün	Atkı: Yün/Orlon	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kahverengi, Kırmızı, Pembe, Siyah, Krem, Gri		Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)		Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: Kars yöresine ait bu dokuma örneğinde, kahverengi ve siyah zemin renkleri hakimdir. Literatürde "bukağı" olarak adlandırılan motifin (zıt yönlelere bakan iki ok) dokumanın merkezinde konumlandırıldığı görülmektedir. Bukağı motifi etrafında, tüm yüzeyi kaplayan bir kare zemin oluşturulduğu görülmektedir. Dokumanın çeşitli bölgelerindeyse, literatürde "çengel" ya da "s motifi" olarak bilinen motifler simetrik bir biçimde ve üst üste konumlandırılmıştır.			



Görsel 15. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 4846

Çizim 9. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 9. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 4846

Örnek Sıra No:	9	Arşiv Numarası:	4846
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Yıpranma ve renk solmaları mevcut
Boyutları (cm):	En: 55 cm	Boy: 105 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 36	Boy: 36	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Yün	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kahverengi, Krem, Pembe	Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı		
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış (x)	Overlock (x)	Onarım Görmüş (x)
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)	Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022		
Genel Açıklama: Kars yöresine ait bu yastık dokuma örneğinde; geometrik motiflerin baskın olduğu bu dokuma örneğinde belirgin bir desen motif karakteristiği göze çarpmamakla birlikte, pıtrak ve göz motiflerinin kullanıldığı fark edilmektedir. Bu dokumanın kenarlarına overlock işlemi uygulanmıştır ve dokuma yüzeyindeki havın yüksekliği tıraşlama ile kısaltılmıştır. Ticari amaçla üretilen ve sunulan dokuma örneklerinde, havların tıraşlama yöntemiyle kısaltılması ve kenarların overlock ile işlenmesi sıkça rastlanan uygulamalardandır.			



Görsel 16. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5651

Çizim 10. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 10. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5651

Örnek Sıra No:	10	Arşiv Numarası:	5651	
Örneğin Türü:	Yastık Halı		Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah.	Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor		Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam
Boyutları (cm):	En: 60 cm		Boy: 97 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 30		Boy: 32	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk		Atkı: Pamuk	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi		Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, krem, siyah, kahverengi, gri			Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:		Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)			Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: Kars yöresine ait olduğu tespit edilen bir çok dokuma örneğinde olduğu gibi bu dokuma örneğinde de kahverengi zemin rengi ve geometrik bir kompozisyon uygulaması dikkat çekmektedir. Dokuma zemininde altı üstlü iki kare form ve bu formları çevreleyen dikdörtgen bir madalyon kullanılmıştır. Dokumanın ortasında kullanılan, kırmızı zemin rengindeki madalyonun başlangıç ve bitiş kısmında koçboynuzu motifinin, koç boynuzu motifinin parçalarından oluşturulan motiflerin de madalyonun iç kısmında kullanıldığı bir kompozisyon hakimdir. Zemini çevreleyen bordür içerisinde yine geometrik motiflerin kullanıldığı görülmektedir.				



Görsel 17. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5946

Çizim 11. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 11. Kars Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5946

Örnek Sıra No:	11	Arşiv Numarası:	5946
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam
Boyutları (cm):	En: 60 cm		Boy: 102 cm
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 34		Boy: 36
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Yün	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kahverengi, Turuncu, Siyah, Yeşil	Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı		
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)	Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022		
Genel Açıklama: Kaynak kişi Nejdet AKPINAR tarafından Kars yöresine ait olduğu bilgisi aktarılan, kahverengi ve tonlarının yoğun olduğu bu dokuma örneğinde diğer örneklerden farklı olarak, dokumanın merkezinde verev zikzaklarla şekillendirilmiş baklava dilimi motifine rastlanmaktadır. Dört köşede, dik dörtgen formda oluşturulmuş alanlarda geometrik motiflerden oluşan bir kompozisyon görülmektedir. Dokumayı çevreleyen, siyah-beyaz noktalarla detaylandırılmış ince sedef ve bu sedefi çevreleyen, geometrik motiflerin dokunduğu kalın bir bordür görülmektedir.			

3.3. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örnekleri

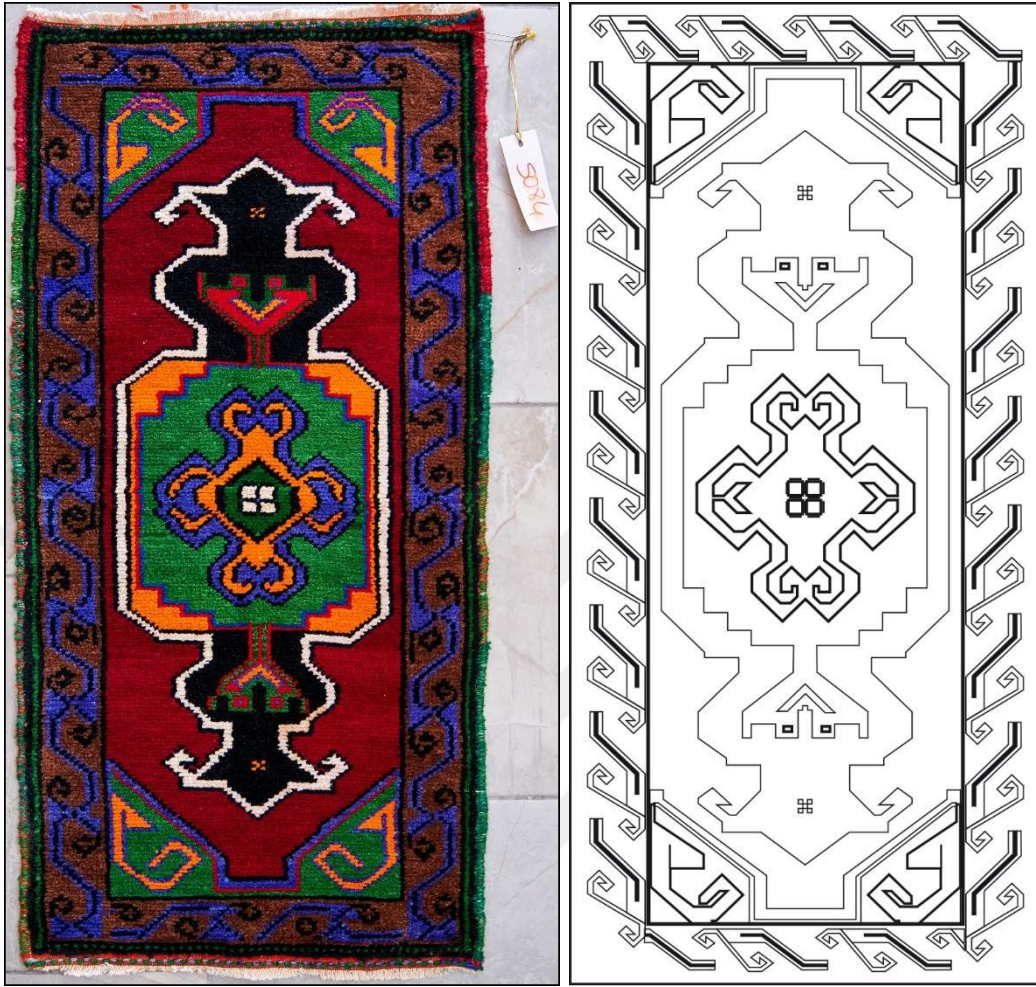


Görsel 18. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5249

Çizim 12. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 12. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5249

Örnek Sıra No:	12	Arşiv Numarası:	5249
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Yıpranmış
Boyutları (cm):	En: 58 cm	Boy: 110 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 32	Boy: 32	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk	Atkı: Pamuk	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, Sarı, Turuncu, Kahverengi, Siyah		Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış (x)	Overlock(x)	Onarım Görmüş (x)
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)		Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: Konya yöresine ait olduğu bilgisine ulaşılan bu yastık dokuma örneğinin zemininde, birbiriyle uyumlu olarak konumlandırılmış üç adet kare şeklinde madalyon görülmektedir. Bu madalyonların içerisinde görülen bereket motifinin altında ve üstünde koç boynuzu motifi yer almaktadır. Ayrıca bereket motifi, madalyonlar arasında da belirgin bir şekilde kullanılmıştır. Yastık dokumanın kenarlarında iki ince bordür görülmektedir. Bu iki ince bordürün arasında, zikzak motifleriyle süslenmiş kalın bir bordür bulunmaktadır.			



Görsel 19. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5084

Çizim 13. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 13. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5084

Örnek Sıra No:	13	Arşiv Numarası:	5084	
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor	
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah.	Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam	
Boyutları (cm):	En: 55 cm		Boy: 105 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 36		Boy: 36	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk		Atkı: Yün/Orlon	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi		Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Turuncu, Kırmızı, Yeşil, Mavi, Beyaz, Siyah			Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()	
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)			Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: Bu dokuma örneğinde yeşil, turuncu, kırmızı ve siyah renklerin yoğun bir şekilde kullanıldığı gözlemlenmektedir. Zemin üzerinde, madalyon yapısında bir akrep motifi benzer bir motif görülmektedir. Dokumanın dört köşesinde ise, koçboynuzunu andıran köşe motifleri bulunmaktadır. Kalın bordürlerde hâkim olan kahverengi zemin, içerisinde mavi tonlarda çengel motifi formunda kullanılan koçboynuzu motifleri görülmektedir. Anadolu’da birçok farklı yörede rastlanan geometrik kompozisyonların uygulandığı motiflerde genellikle detaylı bir anlatıma rastlanmamaktadır. Bu durumun en önemli sebebi olarak, dokuyucuların geometrik kompozisyonlara kendi bireysel yorumlarını eklemeleri gösterilebilir.				



Görsel 20. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5078

Çizim 14. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 14. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5078

Örnek Sıra No:	14	Arşiv Numarası:	5078
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam
Boyutları (cm):	En: 55 cm		Boy: 105 cm
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 36		Boy: 36
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk	Atkı: Yün/Orlon	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Turuncu, Kırmızı, Yeşil, Mavi, Beyaz, Siyah, Pembe	Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı		
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)	Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022		
Genel Açıklama: Kaynak kişi Nejdet AKPINAR tarafından 5078 arşiv numarası ile koleksiyonda muhafaza edilen, Konya yöresine ait bu yastık dokuma örneğinde geometrik motiflerin bitkisel motiflerle birlikte kullanıldığı görülmektedir. Merkezdeki süslemesi, çift mihrabı andıran tek bir madalyon şeklindedir. Dört köşesinde belirgin penç motiflerine rastlanmıştır ve bu motiflerin, dokumanın kalın bordüründe de sıralı olarak dokunduğu gözlemlenmektedir. Yastığın sağ ve sol kenarlarına, farklı renklerde ipliklerle yapılan overlock işlemi dikkat çekmektedir.			



Görsel 21. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5047

Çizim 15. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 15. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5047

Örnek Sıra No:	15	Arşiv Numarası:	5047
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah.
			Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor		Dokuyucusu: Bilinmiyor	Dokumanın Durumu: Yıpranmış
Boyutları (cm):	En: 52 cm	Boy: 102 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 28	Boy: 32	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Kıl	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, mavi, krem, lacivert, siyah, pembe, yeşil		Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış (x)	Overlock (x)	Onarım Görmüş (x)
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)		Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama:			
Konya yöresine özgü olan bu yastık dokuma örneği, Nejdet AKPINAR koleksiyonunda 5047 arşiv numarasıyla muhafaza edilmektedir. Tüm yüzeyde geometrik motiflerin ve süslemelerin kullanıldığı gözlemlenmektedir. Bu desenler arasında, zeminde bulunan, etrafı zigzag şeklinde geometrik motiflerden oluşan, alt sol ve sağ kısmında penç motiflerinin dokunduğu tek göbek görülmektedir. Ayrıca, dokumanın etrafını saran krem renkli bordür, ardışık olarak sıralanan zigzag motifleri ile süslenmiştir. Yastığın kenar işlemlerinde overlock yöntemine başvurulmuş, zeminin yüzeyi tıraşlanarak düz bir görünüm elde edilmiştir. Ayrıca bu örneğin bazı onarım işlemleri gördüğü gözlemlenmektedir.			



Görsel 22. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5761

Çizim 16. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 16. Konya Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5761

Örnek Sıra No:	16	Arşiv Numarası:	5761
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah.
			Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam
Boyutları (cm):	En: 52 cm	Boy: 93 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 32	Boy: 30	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Yün	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, Turuncu, Siyah, Beyaz, Krem	Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı		
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)	Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022		
Genel Açıklama: Konya ait olduğu bilgisine ulaşılan bu yastık dokuma örneğinde, orta kısım üç bölümden oluşan bir yüzey alanına sahiptir. Bu yüzeyi oluşturan madalyonun üst ve alt kısımlarında koç boynuzu motifleri görülmektedir. Merkezdeki madalyonda simetrik koç boynuzu motifleri görülürken, bu alanın hem üstünde hem de altında koç boynuzu motifini andıran geometrik motifler ve bitkisel süslemeler yer almaktadır. Kalın bordürün hem iç kısmında hem de dış kısmında sedfler bulunurken, bordürün içerisinde geometrik motifler gözlemlenmektedir.			

3.4. Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örnekleri



Görsel 23. Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5755

Çizim 17. Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 17. Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5755

Örnek Sıra No:	17	Arşiv Numarası:	5755	
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor	
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah.	Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam	
Boyutları (cm):	En: 55 cm		Boy: 105 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 34		Boy: 34	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk		Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi		Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, mavi, krem, lacivert, siyah, mor, yeşil, sarı			Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:		Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)			Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: Bu yastık dokuma örneğinde, bitkisel ve geometrik motiflerin entegre edildiği bir kompozisyon görülmektedir. Kırmızı, lacivert ve yeşil renk tonlarıyla yoğun olarak kullanıldığı bu örneğin, altıgen formdaki merkezinde, bitkisel motiflerin geometrik bir yaklaşımla uygulandığı süslemeler gözlemlenmektedir. Lacivert zeminli köşe bölgelerde, bitkisel motiflerin geometrik formda işlendiği görülmektedir. Dokumada belirli alanlarda renk tonlarında görülen farklılıkların, yetmeyen ipliklerin farklı renklerdeki ipliklerle tamamlanması sonucu oluştuğu düşünülmektedir. Dış bordürde zikzak şeklinde motifler ve bu motiflerin içlerine yerleştirilmiş geometrik süslemeler görülmektedir.				



Görsel 24. Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5733

Çizim 18. Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 18. Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5733

Örnek Sıra No:	18	Arşiv Numarası:	5733
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah.
			Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih:	Dokuyucusu:		Dokumanın Durumu:
Bilinmiyor	Bilinmiyor		Sağlam
Boyutları (cm):	En: 55 cm	Boy: 105 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 36	Boy: 36	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri:	Kullanılan Dokuma Tekniği:		
Kırmızı, Turuncu, Yeşil, Beyaz, Siyah	Halı		
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)	Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022		
Genel Açıklama:			
Niğde yöresinde dokunduğu bilgisine ulaşılan, yörenin karakteristik özelliklerini yansıtan bu yastık dokuma örneğinde, geometrik ve bitkisel motiflerin bir arada kullanıldığı görülmektedir. Zeminde, çift mihraplı bir yüzey bölünmesi gözlemlenirken, bu bölünmenin içerisinde geometrik motiflerin simetrik bir şekilde dokunduğu görülmektedir. Yüzeyin başlangıç ve bitiş bölgeleriyle birlikte dört köşe alanı, penç motifleriyle zenginleştirilmiştir. Kalın bordürde ise, dokuyucunun özgün yorumunu yansıttığı düşünülen zigzag motifleri görülmektedir.			



Görsel 25. Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5764

Çizim 19. Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 19. Niğde Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5764

Örnek Sıra No:	19	Arşiv Numarası:	5764	
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor	
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah.	Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam	
Boyutları (cm):	En: 55 cm		Boy: 105 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 36		Boy: 36	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk		Atkı: Pamuk	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi		Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, mavi, krem, lacivert, yeşil, sarı, siyah			Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()		Overlock ()	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)			Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: 5764 arşiv numarası ile Nejdet AKPINAR özel koleksiyonunda muhafaza edilen nu yastık dokuma örneğinde, dokumanın ortasında görülen altıgen madalyonun, hatalı ve penç motifleri ile süslediği gözlemlenmektedir. Lacivert rengin kullanıldığı zemin üzerindeki köşe bölgeleri, bahar dalını çağrıştıran natüralist çiçek demetleri ile süslenmiştir. Yastık dokumanın alt ve üst bölgelerinde, simetrik olarak yerleştirilmiş yatay bantlarda geometrik ve bitkisel süsleme unsurlarının kullanıldığı bir kompozisyon gözlemlenmektedir. Dokumayı çevreleyen kalın bordürde, diğer örneklerdeki gibi yatay zigzag motiflerinin kullanıldığı görülmektedir.				

3.5. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örnekleri



Görsel 26. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 4379

Çizim 20. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 20. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 4379

Örnek Sıra No:	20	Arşiv Numarası:	4379
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah.
			Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor		Dokuyucusu: Bilinmiyor	Dokumanın Durumu: Yıpranmış, renk solmaları var.
Boyutları (cm):	En: 55 cm	Boy: 105 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 36	Boy: 36	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk	Atkı: Pamuk	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, Mavi, Yeşil, Krem, Sarı		Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış (x)	Overlock ()	Onarım Görmüş (x)
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)		Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: Doğal boya kullanıldığı bilgisi kaynak kişi Nejdet AKPINAR tarafından aktarılan bu yastık dokuma örneğinde yer yer renk solmalarını gözlemlenmektedir. Bu yastık dokumanın kompozisyonu köşe ve göbek bölümlerinden oluşmaktadır Dokuma zemininin ortasında görülen yıldız motifine ek olarak bu yıldız motifinin etrafında penç ve daha küçük formda yıldız motiflerinin oluşturduğu bir kompozisyon görülmektedir. Köşe kısımlarında ise, hatai'yi andıran geometrik ve bitkisel formda motifler kullanılarak dokumadaki kompozisyonun tamamlandığı görülmektedir.			



Görsel 27. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5209

Çizim 21. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 21. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5209

Örnek Sıra No:	21	Arşiv Numarası:	5209
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Renk solmaları görülmekte
Boyutları (cm):	En: 58 cm	Boy: 102 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 32	Boy: 32	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Yün	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, Turuncu, Mavi, Sarı, Siyah		Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)		Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: Geometrik ve bitkisel motiflerin bir arada bulunduğu bu yastık dokuma örneği, klasik Taşpınar renk ve kompozisyonuna sahiptir. İki adet ince bordür (sedef), bir adet tüm yüzeyi çevreleyen kalın bordür, köşe ve göbek kompozisyonundan oluşmaktadır. Göbek zeminini oluşturan madalyonun alt ve üst uçlarında, stilize hatai motifine benzeyen süslemeler görülmektedir. İki ince bordür arasındaki kalın bordürde ise, penç motiflerine ek olarak literatürde "tarak motifi" olarak adlandırılan motiflerin sıralı şekilde yerleştirildiği bir süsleme görülmektedir.			



Görsel 28. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 6448

Çizim 22. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 22. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 6448

Örnek Sıra No:	21	Arşiv Numarası:	6448
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam
Boyutları (cm):	En: 51 cm		Boy: 113 cm
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 32		Boy: 32
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk	Atkı: Pamuk	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, Mavi, Beyaz, Sarı, Siyah		Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)		Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama:			
Bitkisel ve geometrik süsleme öğelerinin bir arada kullanıldığı bu dokuma örneği, kaynak kişi ve koleksiyoner Nejdet Akpınar koleksiyonuna 6448 arşiv numarası ile envanterde kaydedilmiştir. Zemindeki göbek kısmında, geometrikleştirilmiş yaprak motifleri, penç motifi ve stilize geometrik semboller bir arada kullanılarak bir kompozisyon oluşturulmuştur. Dokuma, diğer örneklerde olduğu gibi ince ve kalın bordürlerle çevrelenmektedir. Yastık dokumasının alt ve üst kısmında, kırmızı ve mavi renklerde, yatay bantlar içerisinde, üçer adet dört yapraklı yonca motifi yer almaktadır. Köşelerde geometrikleştirilmiş penç motifinin yanı sıra, bu motiften türeyen iki yaprakla oluşturulmuş süslemeler görülmektedir.			



Görsel 29. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 6450

Çizim 23. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 23. Taşpınar Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 6450

Örnek Sıra No:	23	Arşiv Numarası:	6450
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Renk Solmaları Görülmekte
Boyutları (cm):	En: 57 cm	Boy: 111 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 33	Boy: 33	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Yün	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, mavi, krem, lacivert, siyah, turuncu	Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı		
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)	Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022		
Genel Açıklama: Kaynak kişi tarafından Taşpınar yöresine ait olduğu bilgisi aktarılan bu yastık dokuma örneğinin göbek kısmında, basamaklarla şekillenen zemin madalyonu görülmektedir. Bu madalyonun ortasında penç motifi, yine bu motifi saran penç motifleri görülmektedir. Madalyonun uçlarında sekiz kollu yıldız ve yatay bantlarla bordürlerde yine penç motifleri yer aldığı bir kompozisyon oluşturulmuştur. Taşpınar yöresine özgü bu yastık dokuma örneği, diğer örneklerde de sıkça rastlanan motif ve renk kombinasyonunu sahiptir. Göbek zeminin krem, yastık zeminin kırmızı ve köşe zeminlerinin mavi renkte ipliklerle dokunmuş olması, yöre karakteristiğini yansıtan belirgin bir özelliktir.			

3.6. Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örnekleri



Görsel 30. Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 6532

Çizim 24. Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 24. Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 6532

Örnek Sıra No:	24	Arşiv Numarası:	6532	
Örneğin Türü:	Yastık Halı		Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah.	Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor		Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam
Boyutları (cm):	En: 57 cm		Boy: 97 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 28		Boy: 30	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Pamuk		Atkı: Pamuk	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi		Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, mavi, turkuaz, mor, beyaz, siyah, turuncu			Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:		Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)			Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: Koleksiyoner Nejdet AKPINAR'ın arşivinde yer alan ve Kırşehir yöresine ait olduğu belirtilen kilim dokuma örneklerinden ilki, stilize geometrik motiflerin hâkim olduğu bir kompozisyon özelliğine sahiptir. Göbek, geometrik bir form ile zeminden ayrılırken, geometrik formda çiçek motiflerinin uygulandığı köşe kısımları renk ya da yüzey alan şemasıyla zeminden ayrılmıştır. Göbek kısmının merkezinde, literatürde "göz motifi" olarak tanımlanan bir süsleme yer almaktadır. Zeminde ve bordürlerde tek bir renk tercih edilmiş olup, zemin diğer yüzeylerden ince sedeflerle sınırlandırılmıştır. İki sedef arasında yer alan bordürde ortada bulunan penç motifinin daha küçük bir formda tekrarlanarak dokunduğu görülmektedir.				



Görsel 31. Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5327

Çizim 25. Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 25. Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5327

Örnek Sıra No:	25	Arşiv Numarası:	5327	
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor	
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah.	Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Yıpranmış	
Boyutları (cm):	En: 51 cm		Boy: 102 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 34		Boy: 32	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Yün		Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi		Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, Yeşil, Beyaz, Turuncu, Kahverengi, Siyah, Pembe			Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış (x)	Overlock (x)	Onarım Görmüş (x)	
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)			Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: 5327 arşiv numaralı bu dokuma örneği ile 6532 numaralı, Kırşehir yöresine ait yastık dokuma örneği arasında zemin kompozisyonunda birebir benzerlikler bulunmaktadır. 6532 arşiv numaralı Kırşehir yöresi dokumasından bu örneği ayıran özellik, kalın bordürdeki detaylardır ve yastık dokumasının başlangıç ile bitiş kısımlarında yatay bantlar içerisinde yer alan göz ve koç boynuzu motiflerinin birlikte kullanımıdır. Ayrıca bu dokuma örneğini 6532 arşiv numaralı örnekle karşılaştırdığımızda, zamanla yıpranmış olması ve tıraşlanma işlemine tabii tutulmuş olması gibi belirgin farklılıklar görülmektedir.				



Görsel 32. Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 6539

Çizim 26. Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 26. Kırşehir Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 6539

Örnek Sıra No:	26	Arşiv Numarası:	6539	
Örneğin Türü:	Yastık Halı		Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah.	Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor		Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam
Boyutları (cm):	En: 57 cm		Boy: 97 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 30		Boy: 32	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Yün		Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi		Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, Turuncu, Pembe, Siyah, Kahverengi, Mavi			Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:		Tıraşlanmış ()	Overlock ()	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)			Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: Kaynak kişi ve koleksiyoner Nejdet AKPINAR'dan alınan bilgiler ışığında, Kırşehir yöresine ait olduğu düşünülen bu yastık dokuma örneği, bulut motiflerinin daire formunda kullanılarak göbek zemini oluşturulduğu bir dokuma örneğidir. Bu zemin, literatürde "akrep motifi" olarak bilinen motifle birlikte göbek kompozisyonunu tamamlamaktadır. Köşelerin, siyah renkle zeminden ayrılarak natüralist üslupta çiçeklerle süslendiği gözlemlenmektedir. Aynı şekilde, kalın bordürde penç motifinin yapraklarla tersli-düzlü birleştirildiği, dokumanın başlangıç ve bitiş kısımlarında ise 7'şer adet koçboynuzu ve göz motifinin bir arada kullanıldığı görülmektedir.				

3.7. Gaziantep Yöresine Ait Yastık Halı Örneği



Görsel 33. Antep Yöresine Ait Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5759

Çizim 27. Antep Yöresine Ait Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 27. Antep Yöresine Ait Yastık Halı Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5759

Örnek Sıra No:	27	Arşiv Numarası:	5759
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih:	Bilinmiyor	Dokuyucusu:	Bilinmiyor
		Dokumanın Durumu:	Sağlam
Boyutları (cm):	En: 55 cm	Boy: 105 cm	
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 30	Boy: 30	
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Yün	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri:	Kırmızı, Kahverengi, Krem, Turuncu, Siyah, Yeşil	Kullanılan Dokuma Tekniği:	Halı
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()	Overlock ()	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi:	Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)	Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları:	Haziran – Temmuz 2022
Genel Açıklama:			
Alan araştırması sırasında Antep yöresine özgü birçok yastık dokuma örneği tespit edilmiş; fakat esen, renk ve kompozisyon özellikleri bakımından benzer özellikler taşıdıkları için bu çalışmada sadece bir tanesi incelenmiştir. Kırmızı zemin rengiyle dikkat çeken bu yastık dokuma örneğinin zemininde iki göbekli bir kompozisyon görülürken, köşelerde ise bereket motifinin kullanıldığı görülmektedir. Diğer örneklerden ayırt edici bir özellik olarak, ince sedefin bu örnekte daha kalın şekilde dokunduğunu görülmektedir. Dokuyucular tarafından sıklıkla tercih edilen, Türk sanatının birçok alanında dokuma kolaylığı nedeniyle birçok yörede yaygın olarak karşımıza çıkan yıldız motifi bu yastık dokuma örneğinde görülmektedir.			

3.8. Kafkas Yastık Halı Örneği



Görsel 34. Kafkas Yastık Halı Örneği, Arşiv Nu.: 5757

Çizim 28. Kafkas Yastık Halı Örneği Yüzey Alan Şeması

Tablo 28. Kafkas Yastık Halı Örneği Analiz Tablosu, Arşiv Nu. 5757

Örnek Sıra No:	28	Arşiv Numarası:	5757
Örneğin Türü:	Yastık Halı	Koleksiyona Giriş Tarihi:	Bilinmiyor
Bulunduğu Yer:	İl: Antalya	İlçe: Konyaaltı	Mahalle: Bahtılı Mah. Ait Olduğu Koleksiyon: Kilimci Nejdet
Dokunduğu Tarih: Bilinmiyor	Dokuyucusu: Bilinmiyor		Dokumanın Durumu: Sağlam
Boyutları (cm):	En: 47 cm		Boy: 80 cm
Düğüm Sıklığı (adet):	En: 32		Boy: 30
Kullanılan İplikler:	Çözüğü: Yün	Atkı: Yün	İlme: Yün
İplik Numarası:	Çözüğü: El eğirmesi	Atkı: El eğirmesi	İlme: El Eğirmesi
Kullanılan İplik Renkleri: Kırmızı, Mor, Beyaz, Kahverengi, Siyah		Kullanılan Dokuma Tekniği: Halı	
Dokumaya sonradan yapılan işlemler:	Tıraşlanmış ()	Overlock (x)	Onarım Görmüş ()
Kaynak Kişi: Nejdet AKPINAR (Kilim Nejdet Mağazası Sahibi ve Koleksiyoner)		Araştırmanın Yapıldığı Tarih Aralıkları: Haziran – Temmuz 2022	
Genel Açıklama: 5757 arşiv numarası ile kaynak kişi Nejdet AKPINAR koleksiyonunda muhafaza edilen, Kars/Kafkas yöresine ait olduğu belirtilen bu yastık dokuma örneğinde köşe ve göbek kompozisyonu kullanılmaksızın, kahverengi zemin üzerine belirli bir kompozisyon düzeninde yerleştirilmiş bitkisel süslemeler görülmektedir. Tüm yüzeyi çevreleyen ince sedekten oluşan bir dokuma örneğidir. Koleksiyonerin arşivinde bulunan, yöreye ait olduğu belirtilen diğer yastık dokuma örneklerinde de benzer desen ve renk karakteristiği görüldüğünden bu çalışmada sadece bir adet Kars/Kafkas yöresine ait yastık dokuma örneğine yer verilmiştir.			

SONUÇ

Türk kültürü ve sanatı, binlerce yıllık geçmişiyle zengin bir mirasa sahiptir. Türk kültürü, Türk halkının yaşam tarzını, inançlarını, gelenek ve göreneklerini, sanat eserlerini ve diğer kültürel ifadelerini kapsamaktadır. Türk sanatı ise bu kültürel mirası yansıtan çeşitli sanat disiplinlerini içermekte ve genellikle el sanatları, mimari, müzik, edebiyat ve görsel sanatlar gibi farklı alanlarda kendini göstermektedir.

Türk kültür ve sanatının korunması, bu değerli mirası gelecek nesillere aktarmanın yanı sıra toplumun kimliğini ve kültürel birikimini koruma açısından da büyük öneme sahiptir. Türk kültür ve sanatının önemi, sadece tarihi ve kültürel bir değer olarak kalmamakta, aynı zamanda toplumun sosyal ve ekonomik gelişimine de katkıda bulunmaktadır.

Türklerin dokuma sanatı, Türk kültür ve sanatının önemli bir parçasıdır ve köklü bir geleneğe sahiptir. Türkler, binlerce yıldır el dokumasıyla çeşitli tekstil ürünleri üretmektedirler. Bu dokuma geleneği, Türk halkının yaşam tarzını, kültürel değerlerini ve estetik anlayışını yansıtan zengin ve çeşitli desenlerle doludur.

Türk dokuma sanatında kullanılan en yaygın malzemelerden biri yündür. Türkistan'dan Anadolu'ya uzanan coğrafyada, yün hayvancılığı geleneksel bir uğraş olduğundan, yün elde etme ve işleme becerileri oldukça gelişmiştir. Bu yünler, doğal boyalarla renklendirilir ve el tezgahlarında ustalıkla dokunarak halılar, kilimler, çuvallar, heybeler, dokuma kumaşlar ve diğer çeşitli tekstil ürünleri üretilir.

Türk dokuma sanatının en ünlü örneklerinden biri halılardır. Türk halıları, desenleri, renkleri ve dokuma teknikleriyle ün kazanmıştır. Türk halılarında kullanılan desenler genellikle doğadan ve mitolojik hikayelerden esinlenir. Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde üretilen halılar, farklı motifler ve renklerle kendine özgü bir karaktere sahiptir.

Türklerin dokuma sanatı, yastık halıları gibi özel bir alanda da önemli bir yer tutmaktadır. Yastık halıları, Türk kültüründe yatak, divan veya oturma minderi gibi farklı amaçlarla kullanılan dokuma ürünleridir. Bu halılar, genellikle el tezgahlarında, özenle seçilen ipliklerle ve geleneksel desenlerle dokunmaktadır.

Anadolu yastık halıları, genellikle renkli ve geometrik desenlerle süslenmektedir. Özellikle Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde üretilen yastık halıları, farklı bölgelere özgü motifler ve renklerle kendine özgü bir tarza sahiptir. Bu motifler arasında çiçekler, yapraklar, geometrik şekiller, hayvan figürleri ve semboller bulunabilmektedir. Her motif, bölgenin kültürel ve coğrafi özelliklerini yansıtmaktadır.

Bu araştırma kapsamında, Türkiye'nin farklı yörelerine ait olduğu tespit edilen yastık halı örnekleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Denizli/Çal'dan 6, Kars'tan 5, Kırşehir'den 3, Konya'dan 5, Niğde'den 3, Taşpınar'dan 4, Antep'ten 1 ve Kafkas yöresinden 1 adet olmak üzere toplamda 28 yastık halı örneği tespit edilmiş olup bu örneklerin, Nejdett AKPINAR tarafından özel bir koleksiyonda muhafaza edildiği bilgisine ulaşılmıştır.

Yapılan incelemeler sonucunda, yastık dokumalarının yörelere göre belirgin farklılıklar gösterdiği ortaya çıkmıştır. Her bölge, kendi kültürel ve coğrafi özelliklerini yansıtan desenler, renkler ve dokuma teknikleri ile öne çıkmaktadır. Özellikle Denizli/Çal yöresine ait yastık dokumalarında geometrik desenlerin ve canlı renklerin hâkim olduğu, Niğde yöresinde ise bitkisel motiflerin ve doğal renklerin tercih edildiği gözlemlenmiştir.

Denizli/Çal yöresine ait olduğu bilgisi aktarılan bir yastık halı örneğinin, bu yörede nadiren rastlanan figüratif bir kompozisyon içerdiği görülmüştür. Kaynak kişi Nejdett Akpınar; 6613 arşiv numarası ile envanterinde muhafaza ettiği bu yastık dokuma örneğinin Denizli/Çal yöresinde özel sipariş üzerine dokunan yastık dokuma örneklerinden biri olduğu bilgisini aktarmıştır.

6613 arşiv numaralı yastık dokuma örneği gibi diğer örneklerden ayrılan bir diğer yastık dokuma örneği de 5757 arşiv numaralı örnektir. Bu örneğin; diğer yörelerdeki yastık dokuma örneklerinden farklı olarak köşe ve göbek kompozisyonu olmaksızın, kendine has belirli bir kompozisyon düzeni kullanıldığı tespit edilmiştir.

Örneklerin boyutlarına dair yapılan analizlerde, yastık halılarının ortalama olarak 54 cm eninde ve 100 cm boyunda olduğu belirlenmiştir. Ancak, bu genel ortalamaya rağmen, Kafkas yöresine ait olan 47x80 cm ebatlarındaki örnek en küçük,

Denizli/Çal yöresine ait 56x118 cm ebatlarındaki örnek ise en büyük yastık halı olarak tespit edilmiştir.

Renk analizleri sonucunda; kırmızı, siyah, turuncu, mavi, beyaz ve kahverengi renklerin yastık dokumalarda sıklıkla kullanıldığı tespit edilmiştir. İplik analizinde, tüm örneklerde kullanılan atkı, çözgü ve ilme ipliklerinin el eğirmesiyle hazırlandığı tespit edilmiş bu bilgi kaynak kişi tarafından da doğrulanmıştır. Bu nedenle spesifik bir iplik numarasına rastlanmamıştır. Ayrıca, tüm örneklerde halı dokuma tekniği ve Türk düğümü kullanıldığı yapılan incelemeler sonucunda tespit edilmiştir.

Hav yüksekliği analizinde, örneklerin 3mm ila 8mm aralığında değişen hav yüksekliklerine sahip olduğu belirlenmiştir. Bazı örneklerin tıraşlanarak hav yüksekliklerinin normalden daha kısa hale getirildiği gözlemlenmiştir.

Bu çalışma sayesinde yastık dokumalarının tarihçesi ve Anadolu'daki dokuma kültürü hakkında önemli bilgiler elde edilmiştir. Anadolu, binlerce yıllık bir dokuma geleneğine sahip olup, bu geleneğin yastık dokumaları üzerindeki gözlemlenen yansımaları da yöresel özelliklerin yanı sıra, Anadolu dokumalarının evrensel değerini ve sanatsal niteliğini de vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, Antalya Konyaaltı Bahtılı'da, Kilimci Nejdet özel koleksiyonunda tespit edilen yastık dokumaları, zengin desenleri, kaliteli işçilikleri ve renkli kompozisyonlarıyla Anadolu dokuma literatürüne önemli bir katkı sağlamaktadır. Bu çalışma, yastık dokumalarının korunması, değerlendirilmesi ve gelecek nesillere aktarılması için temel bir kaynak niteliği taşımaktadır. Ayrıca, benzer araştırmaların yapılması ve farklı yörelerdeki yastık dokumalarının da incelenmesi önerilmektedir. Bu şekilde, Anadolu dokuma kültürü hakkında yapılan çalışmaların genişletilerek daha kapsamlı bir tablo oluşturulması mümkün olacaktır. Yastık dokumaları, geleneksel el sanatlarına olan ilginin artmasıyla birlikte kültürel mirasımızın önemli bir parçası haline gelmiştir. Bu çalışma, yastık dokumalarının önemini vurgulamakta ve bu alandaki araştırmalara katkı sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Acar, B. B. (1975). *Kilim ve Türk Düz Dokuma Yaygıları*. İstanbul: Akbank.
- Akbil, F. (1997). Bergama Dokumaları Cicim-Sili. *Türkiyemiz*, 21, 12-20. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/257781>. Erişim Tarihi: 12 Kasım 2022
- Akpınarlı, H. F. (2005). *Mersin Yöresi Zili Dokumacılığı*. In Prof. Dr. Taciser Onuk'a Armağan içinde. Ankara: Kültür Ajans Yayınları
- Akpınarlı, H. F., Develioğlu, Y., Ortaç, H. S., Özder, L., Yalçinkaya, T., Büyükyazıcı, M., Tozun, H., Kurt, G. ve Develioğlu, G. (2008). *Çankırı El Sanatları*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Akpınarlı, H. F., Tozun, H., Başaran, F. N., Büyükyazıcı, M. ve Ertürk, Y. P. (2012). *Şanlıurfa El Sanatları ve Sözlü Kültür Malzemeleri*. Ankara: Şurkav Yayınları.
- Akpınarlı, H. F. ve Üner, İ. (2019). Geleneksel Tekstillerin Özellikleri ve Çeşitleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0, 34, 133-145. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pausbed/issue/42720/451543>. Erişim Tarihi: 09 Mart 2023
- Aktan, C. C. (1999). *2000'li Yıllarda Yeni Yönetim Teknikleri I-Değişim Mühendisliği*. İstanbul: Türkiye Genç İşadamları Derneği.
- Altan, M. (1940). *Konya'nın İktisadi Bünyesine Bir Bakış*. İstanbul.
- Aral, S. (2013). Malatya Yastık Halıları. *Ariş Dergisi*, 0, 9, 4-11. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aris/issue/43617/534324>. Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2023
- Arık, R. (1983). *Manzaralı Halılar*. Ankara: Milli Folklor Araştırmaları Dairesi Yayınları.
- Artun, E. (2006). Ortak Türk Folklorunun Geleceğe Aktarılması ve Çukurova Nogaylarının Halk Kültürü Araştırması Çalışmaları. II. Uluslar arası Halk Kültürü Sempozyumu, Ukrayna-Kırım.
- Atalay, B. (1967). *Türk Halıcılığı ve Uşak Halıları*.
- Avşar, M. ve Lale Iskenderzade A. (2008). “Dede Korkut” Destanı, “Hayvan Üslubu” ve Maddi Kültürümüz. Maddi Kültür. 38. ICANAS Uluslararası

- Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi Bildirileri 1. Cilt içinde. Ankara: Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.
- Aytaç, A. (2018). Konya-Ladik Halısı Benzeri Denizli Çal Halılarına Bir Örnek. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 10, 39. doi:dx.doi.org/10.15189/1308-8041. Erişim Tarihi: 28 Kasım 2022
- Aytaç, Ç. (1982). *El Dokumacılığı (1. Baskı)*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Aytaç, İ. (2013). Elazığ Müzesindeki Osmanlı Dönemi Eşik ve Seccade Halıları. *Arış Dergisi*, 0, 9, 12-33. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aris/issue/43617/534287>. Erişim Tarihi: 06 Mart 2023
- Cansız, A. (2018). *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Koruma Yaklaşımları Bağlamında Geleneksel El Sanatları: Kültür ve Turizm Bakanlığı (Halk Kültürü Bilgi Yönetimi Dairesi Başkanlığı) Çalışmalar*. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri içinde. Ankara: T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları
- Çelik, A. (2005). *Niğde Yöresi Halı ve Kilimleri* [Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Erzurum.
- Çiloğlu, H. (1999). Nevşehir, Niğde, Konya Yöresi Halılarının Kompozisyon Özelliklerinin İncelenmesi. *Erdem Dergisi*, 10, 28, 95-99. Erişim Adresi: <https://erdem.gov.tr/tam-metin-pdf/560>. Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2023
- Deniz, B. (1994). Anadolu Türk Dokuma Sanatında Cicim. *Sanat Tarihi Dergisi*, 7. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/std/issue/16510/172383>. Erişim Tarihi: 28 Kasım 2022
- Deniz, B. (2000). *Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygıları*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Deniz, B. (2005). Anadolu-Türk Halı Sanatının Serüveni. *Sanat Dergisi*, 0, 7, 24-46. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunigsfd/issue/2595/33377>. Erişim Tarihi: 09 Nisan 2023
- Deniz, B. (2013). *Türk Dünyasından Halil Açıkgöz'e Armağan*. İstanbul: Doğu Kitabevi.

- Devrim, K., Nesrin, B. ve Bilal, Y. (2008). *Aksaray İl Çevre Durum Raporu (2007-2008)*. Aksaray.
- Duran, K., Namlıgöz, S. E. ve Özdemir, D. (2006). Yünün Ağartılmasındaki Güncel Gelişmeler. *Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi*, 0, 4, 262-267. Erişim Adresi: <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/61764/>. Erişim Tarihi: 09 Mart 2023
- Dursun, G. (1973). *Halı Dokumacılığı*. Ankara: Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü.
- Elver, H. ve Soysaldı, A. (2021). Kars İli Arpaçay İlçesi Koç Köyü Halı Yastıkları. *Arış Dergisi*, 0, 18, 73-97. doi:10.34242/akmbaris.2021.149
- Erdoğan, S. (2021). Kırşehir El Sanatları Yayın Tanıtımı. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Bahar, 49, 189-193. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/62728/898481> . Erişim Tarihi: 18 Kasım 2022
- Eroğlu, M. A. (2013). *Akseki Çevresinde Tespit Edilen Çuval ve Heybe Dokumalar* [Sanatta Yeterlilik Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi]. Antalya.
- Etikan, S. (2022). Kırşehir Yöresi Düz Dokumalarında Nazar İnancını Simgeleyen Motifler. *Arış Dergisi*, Aralık, 20-21, 240-259. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.32704/akmbaris.2022.173> . Erişim Tarihi: 2 Aralık 2022
- Etikan, S., Ölmez, F., Kılıçaslan, H. ve Şahin, C. (2020). *Kırşehir El Sanatları*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Etikan, S. ve Ölmez, F. N. (2013). *Muğla ve Yöresi Kirkitli Dokumalarının Sanatsal ve Bazı Teknolojik Özellikleri Üzerine Bir Belgelendirme ve Katalog Çalışması*. Muğla: Sıtkı Koçman Üniversitesi Basımevi.
- Genç, R. (1997). Kaşgarlı Mahmud'a Göre XI. yüzyılda Türklerde Dokuma ve Yayı İşleri. *Arış Dergisi*, 3, 8-17. doi:doi.org/10.34242/akmbaris.2019.97
- Halıda Kalite Hesaplama*. (2011). Milli Eğitim Bakanlığı.
- Harmancıoğlu, M. ve Yazıcıoğlu, G. (1979). *Bitkisel Lifler*. Tekstil Fakültesi Ders Kitabı No:3 içinde. İzmir: Ege Üniversitesi Tekstil Fakültesi

- Hidayetoğlu, H. M. (2007). *Konya Yöresi Düz Dokuma Yaygıları (kilim, cicim, zili, sumak)* [Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi]. Konya.
- Hidayetoğlu, H. M. ve Akan, M. (2011). Konya'da Cumhuriyet Döneminde Dokuma Faaliyetleri. *Arış Dergisi*, 0, 5, 54-71.
doi:doi.org/10.34242/akmbaris.2019.5
- Hünerel, Z. S. ve Er, B. (2012). Halk Kültürünün Tanıtılmasında El Sanatlarının Yeri ve Önemi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1, 1, 179-190.
Erişim Adresi:
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/buyasambid/issue/29824/320868> . Erişim Tarihi: 23 Aralık 2022
- Karatay, S. K. (2022a). Niğde Bor Kılavuz Köyü Halı Ve Kilim Dokuma Örnekleri. *Atlas Journal*, 8, 46, 2520-2528. doi:dx.doi.org/10.31568/atlas.815
- Karatay, S. K. (2022b). Niğde Müzesi Teşhir Salonu ve Deposunda Bulunan Halı Örnekleri. *Journal of Arts*, 5, 4, 201-212. doi:doi.org/10.31566/arts.5.4.02
- Karatay, S. K. ve Oyman, N. R. (2017). Günümüz Taşpınar Halıları. *Ulakbilge - Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 10, 393-408. Erişim Adresi:
<https://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1489999307.pdf> . Erişim Tarihi: 23 Aralık 2022
- , *Kars İli Tarihçesi*, Erişim Adresi: <https://kars.ktb.gov.tr/TR-288195/tarihce.html>,
Erişim Tarihi: 01 Ocak 2023
- Kaya, E. (2009). *On Bin Yıllık Tarihi Kent Aksaray*. Aksaray: Yeni Aksaray Basın Yayını.
- Kırzioğlu, N. G. ve Yazıcı, S. (1999). *Cumhuriyetimizin 75. Yılında Kars*. Kars: Kars Valiliği.
- Köylüoğlu, A. (2009). *Kadim Şehir Gaziantep*. İzmir: Neşa Ofset.
- Kulaz, M. (2017). Tunceli-Çemişgezek-Payamdüzü Köyü Halı Dokuma Örnekleri. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 11, 72-83. Erişim Adresi:
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tusbd/issue/35110/389563> . Erişim Tarihi: 23 Aralık 2022
- Mıstanlıoğlu, N. (2004). *Yüzyılın İkinci Yarısında Kırşehir Sancağı* [Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi]. Konya.

- Onuk, T. ve Akpınarlı, H. F. (2003). *Şanlıurfa Karakeçili Kilimleri*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Öner, M. (2017). Türk El Sanatlarının Kültürel Belleği: El Emeği Göz Nuru Antep İşi. *Al-Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 2, 233-272. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/farabi/issue/31754/349793> . Erişim Tarihi: 3 Şubat 2023
- Öter, Z. (2010). Türk El Sanatlarının Kültür Turizmi Bağlamında Değerlendirilmesi. *Milli Folklor Dergisi*, 2, 86, 174-185. Erişim Adresi: https://ykoktan.sakarya.edu.tr/sites/ykoktan.sakarya.edu.tr/file/SANAT_11.pdf . Erişim Tarihi: 3 Şubat 2023
- Özbadem, S. E., Okkırın, P., Gökçek, P. ve Doygun, H. (2014). Gaziantep İli Doğal ve Kültürel Peyzaj Potansiyeli İçin Yönetim Planı Önerisi. 2. Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu, Isparta.
- Özçelik, S. (2008, 28-30 Mayıs). Kızılcabölük'ün Dokumacılık Serüveni (XIX. Yüzyıl Ortalarından XX. Yüzyıl Ortalarına). Kızılcabölük Geleneksel Dokumalar Sempozyumu, Denizli.
- Özel, A. (1990). *El Halısı Dokumacılığı*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Sarı, H. K. (2019). Denizli İli Çal İlçesi Kabalar Köyü Düz Dokuma Örnekleri. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 12, 27, 734-748. doi:10.12981/mahder.581737
- Soysaldı, A. (2009). *Düz Dokuma Teknikleri ve Teknik Desen Çizimleri (Kilim, Cicim, Zili Sili, Sumak)*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Soysaldı, A. ve Kayadibi, P. (2014). Taşpınar Örneklilik Halıları. *Arış Dergisi*, 0, 10, 52-59. doi:doi.org/10.34242/akmbaris.2019.61
- Soysaldı, A. ve Paksoy, Ö. (2006). Çal Halıları. 21. Yüzyıla Girerken Geçmişten Günümüze Çal Sempozyumu, Denizli.
- Sönmez, O. (2003, 18 Nisan). Cumhuriyetin İlk Yıllarında Konya Sanayisine Bir Bakış. Ulusal i Konya Ekonomisi Sempozyumu, Konya.
- Söylemezoğlu, F. ve Karakulah, H. K. (2020). Geçmişten Günümüze Gaziantep Aba Dokumacılığı. *Folklor Akademi Dergisi*, Prof. Dr. H. Feriha Akpınarlı Armağan Sayısı. Erişim Adresi:

- <https://dergipark.org.tr/tr/pub/folklor/issue/58667/829842> . Erişim Tarihi: 6 Ocak 2023
- Şemin, M. E. (2020). Anadolu'nun Motifleri: Türk Halı ve Kilim Sanatına Bir Bakış. *Gorgon Dergisi*, 0, 13, 38-65. Erişim Adresi: <https://gorgondergisi.com/anadolunun-motifleri/>. Erişim Tarihi: 2 Aralık 2022
- Tazebay, N. (1960). Antep İşinin Mahiyeti. *Gaziantep Kültür Dergisi*, Ekim, 34, 17-20. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/farabi/issue/31754/349793> . Erişim Tarihi: 6 Ocak 2023
- Toker, T. (1984). *Her Yönü İle Denizli İli ve Turizm Klavuzu*. Denizli: Turizm Derneği Yayınları.
- Turan, A. (2021). Kars Halılarında Görülen Figüratif (Hayvan/İnsan) Motiflerin İncelenmesi. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 0,28, 503-527. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.9775/kausbed.2021.028> . Erişim Tarihi: 20 Ocak 2023
- Ulusoy, R. ve Turan, N. (2016). Gaziantep Ekonomisinin Ortadoğu Açısından Önemi. *Akademik Bakış Dergisi*, 9, 18, 142-145. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gav/issue/27857/320741> . Erişim Tarihi: 20 Ocak 2023
- Uysal, M. A. (2016). *Her Yönüyle Denizli Kazası*. Denizli: Denizli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Yağan, Ş. Y. (1978). *Türk El Dokumacılığı*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Yazıcıoğlu, Y. (1992). *El Dokusu Halıcılık*. Ankara: Menekşe Yayıncılık.
- Yeşilyurt, B. (2019). *Türk Kültüründe Umay Kültü Ve Yansımalar* [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi]. Erzurum.
- Yetkin, Ş. (1991). *Türk Halı Sanatı*. Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yılmaz, B. (2017). Pazırık'dan Günümüze Türk Halı Sanatı. *Oğuz-Türkmen Araştırmaları Dergisi*, 1, 1, 98-106. Erişim Adresi: <https://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/lookAtPublications/paperDetail.xhtml?uId=81230> . Erişim Tarihi: 27 Ocak 2023

KAYNAK KİŞİ

İsim Soyisim: Nejdet AKPINAR

Doğum Yılı: 1972

Lisans Eğitimi: Mimar Sinan Üniversitesi'nde Sosyoloji Bölümü – 1998

Yüksek Lisans: Boğaziçi Üniversitesi'nde Psikoloji Ana Bilim Dalı – 2000

Adresi: Bahtılı Mahallesi Atatürk Caddesi No:476 Konyaaltı Antalya

Mesleği: Halı-Kilim Koleksiyoneri

Kaynak İş Yeri İsmi: Kilimci Nejdet



EK-1: YAYIMLAMA VE FİKRÎ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Akdeniz Üniversitesi'ne verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversite'ye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikrî mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalara (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan, telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversite'ye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*** kapsamında tezim aşağıda belirtilen haricinde YÖK Ulusal Tez Merkezi Erişim Sisteminde erişime açılır.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. (1)

☐ Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. (2)

☐ Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. (3)

...../...../.....

Sedat KARABAY

EK-2: BİLİMSEL ETİK BEYANI

Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırladığım bu Tezde;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu Tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir Tez çalışması olarak sunmadığımı,

beyan ederim.

Sedat KARABAY

....../....../2023

EK-3: TEZ ORJİNALLİK RAPORU**AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ****Güzel Sanatlar Enstitüsü**

Tez Başlığı: Antalya Konyaaltı Bahtılı'da (Kilimci Nejdete Koleksiyonu) Tespit
Edilen Yastık Dokumaları

Yukarıda başlığı verilen Tezimin tamamını Turnitin adlı intihal programı aracılığı ile Tez Danışmanım tarafından kontrol edilmiştir. (Tez 106, Tez 206, Tez 010 Formları) Kontrol sonucunda (kaynakça hariç) aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Raporlama Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı (%)	Gönderim Numarası
07.09.2023	97	112564	07.09.2023	5	2159807579

Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. (tarih .../.../.....)

Sedat KARABAY

Öğrenci No: 202053005006

Anasanat/Anabilim Dalı: Halı-Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Anasanat Dalı

Program (İşaretleyiniz)

Yüksek Lisans	Sanatta Yeterlik	Doktora	Bütünleşik Doktora
X			

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

(Doç. Dr. Mehmet Ali EROĞLU)

**EK-4: Master's/Proficiency in Art/PhD
Thesis/ Art Work Report Originality Report**

AKDENİZ UNIVERSITY

Institute of FineArts

Title: Cushion Weavings Identified in Bahtlı, Konyaaltı, Antalya (Kilimci Nejdet Collection)

The whole thesis/art work report is checked by my supervisor, using Turnitin plagiarism detection software taking into consideration the below mentioned filtering options. (Tez 106, Tez 206, Tez 010 Forms) According to the originality report, obtained data are as follows.(Bibliography excluded)

Date Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defence	Similarity Index (%)	Submission ID
07.09.2023	97	112564	07.09.2023	5	2159807579

I declare that I have carefully read the Akdeniz University Institute of Fine Arts Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations, I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge. I respectfully submit this for approval. (date 07/09/2023)

Student No.: 202053005006

Department: Main Art Branch of Carpet, Kilim and
Antique Fabric Patterns

Program/Degree (please mark):

Sedat KARABAY

Master's	Proficiency in Art	PhD	Integrated Phd
X			

SUPERVISOR APPROVAL

APPROVED.

Assoc. Prof. Dr. Mehmet Ali EROĞLU



Sedat KARABAY

**ANTALYA KONYAALTI BAHTILI'DA (KİLİMCİ NEJDET
KOLEKSİYONU) TESPİT EDİLEN YASTIK DOKUMALARI**

Yüksek Lisans Tezi

2023